

Celladımızı sevmek zorunda değiliz

Rejimin onarımıyla halka karşı yürütülen genel ve topyekün savaş bitmiş olmayacak. Emekçiler ve ezilenlerin kendilerini savunma gereksinimleri eskisinden daha şiddetli bir biçimde kendisini hissettirecek.

1 Mayıs '97 Saflaşma zorluyor

Burjuva basını sözcülüğünü yaptığı egemen sınıflar adına ne yapmak istediğini biliyordu. Ne yaptığını, ne yapacağını bilmeyen ise emekçilerin ve ezilenlerin örgütlerindeki tüm Türkiye soluydu.

Dünyada ulusal sorunlar. Hangi Barış?

Barış süreçlerinin işlemesi iki şarta bağlı: Egemen ulusun, ezilen ulusun varlığını tanıması. Ezilen ulusun da, sorunun çözümünü özerk yönetim oluşturmayı aşmayan bir çerçevede ele alması. Böylece, ne yerel ne de uluslararası ilişkilerde radikal bir düzen değişikliğine gidilmeksizin, hareketin programı, ulusal yönetim oluşturmaya indirgenerek "uygulanabilir" hale getiriliyor.

Peru: Ormana Döndüler

Edgar Sanchez gerilla birliğinin üyeleri ölmediler... bütün eylemlerimizde yanımızda olacaklar. Tupac Amaru halkının işçi komutanı, taşıdığı bütün insanca özelliklerle katliamcı generallerin yüzüne indirilmiş bir tokat olarak kalacak...

Eşitlik, Özgürlük ve Barış için

DEVİRİM

Aylık Siyasi Dergi Mayıs 1997 Sayı:3 Fiyatı: 100.000 TL. (KDV Dahil)

*Toplumsal muhalefet, darbe-şeriat
kışkacında durağanlığa itiliyor*

SAVAŞ REJİMİ KENDİNİ ONARIYOR

**toplumsal
muhalefetin
içine düştüğü**

**KISIR
DÖNGÜYÜ
KIRALIM**

Kısır döngüyü kırmak...

Savaş rejimi iktidar krizi içinde yeniden yapılanırken, toplumun üzerine bir kabus gibi çöküyor. Refahiyol hükümetinin MGK tarafından parça parça ezilmesi sürecinde MGK hem iktidar hem muhalefet rolünü üstlenerek, toplumsal muhalefetin altını oymaya başladı. Şeriat-Laiklik ikilemi toplumun ana kutuplaşmasını oluşturdu. Demokratik toplumsal tepkiler, bu iki kutup arasında öğütülür hale geldi. Siyasal yaşamın yerleşik tüm ahlaki /kurumsal değerleri bu arada yok oluyor. Rejimin herşeyi müanipüle etme gayreti ve bu manipülasyonu artan bir şiddet ve yalan dozajıyla gerçekleştirmesi kural halini aldı. Bu koşullarda, darbe durumunu ve darbe tehdidini süreklileştirecek bir tarzda yeniden yapılandırılmak istenen rejimin bu siyasal-toplumsal-ahlaki zeminin bir ürünü olacağı da açık.

Toplumun tüm kesimleri, olan biteni hayretler içinde izliyor. Beklentiler çok kısa vadeli. Herşey kısa bir süre sonra inandırıcılığını yitiriyor.

Bu toplumsal dokunun bir parçasını oluşturan toplumsal muhalefet de aslında aynı dertlerden muzdarip. Sıkışıp kalınan çemberi parçalayamadığı ölçüde aynı rezilliklere adeta göz yummak zorunda kalmanın hırçınlığı ve pişkinliği arasında gidip geliyor.

Egemen sınıflar toplumsal muhalefeti kısır bir döngüye hapsedmekte gözle görülür bir maharet sergiliyor. Bunun için yalnızca şiddeti kullanmıyorlar. Elbette şiddet, şok edici şiddet gösterileri egemen sınıfların toplumsal sağduyuyu yönlendirme tekniğinin başta gelen ögesi. Ama toplumun genel politik eğilimlerinin şekillenmesinde devletin şiddeti daha çok bir "fon" rolü oynuyor. Düzenin çizdiği sınırları zorlaması halinde şid-

büyük çatışmalara girme azmini göstermeyen hiçbir topluluk, toplumsal muhalefet güçleri için yeni hareket kanalları yaratma şansını yakalayamıyor.

Yine deneyim gösteriyor ki, düzenin sınırlarını çizdiği politika ve eylem alanının dışına taşan, ezilenlerin politik davranış eğilimlerinde köklü değişimler yaratma umudu veren her devrimci politik girişim, devletin yoğun saldırısıyla karşılaşılıyor. Devlet, bir yandan uyguladığı şiddetle, diğer yandan da geniş ölçekli propaganda araçlarıyla her devrimci atılımın önce önünü kesiyor, ardından da dar bir kulvara sıkıştırıyor. Devrimci mücadelenin altın kuralı 20. yy'ın sonunda da değişmiyor: hareketin sürekliliği ve genişlemesini sağlamanın temel koşulu hareketin omurgasını karşı devrimci saldırıyla başedebilecek tarzda organize etmek, profesyonelleştirmekten geçiyor.

Ama bu kuralın dikkat edilmesi gereken bir yönü var: "karşı devrimci saldırıyla başedebilecek bir tarz"... Böylesi bir tarzda hareket etmek demek, karşı devrimci saldırganlıktan daha hızlı öğrenmek demek. Oysa özellikle son yıllarda yaşananlar, karşı devrimcilerin devrimcilerden daha hızlı "öğrendiğini" gösteriyor. Devletin bastırma siyaseti neredeyse imbiçten süzülerek ve ustalıkla yürütülüyor. Karşı devrim, devrimci hareketteki her gelişme olanağını yakından izliyor ve gelişmenin istediği yönde ilerlemesi için "etkili vuruş"lara kolayca yöneliyor. Devletin bastırma siyasetindeki sürekliliğe, istikrara karşın sol güçler senede en az bir kaç kez çizgi değiştiriyorlar. Toplumdaki her çatışma dönemi, sol için "yeni bir başlangıç" gibi yaşanırken devlet için kesintisiz bir bastırma sürecinin yeni bir merhalesi olarak yaşanıyor.

Artık sol, her yeni çatışma dönemini "yeni bir başlangıç" gibi yaşamamalıdır

detli bir yıkım yaşama tehdidi, "akıllı muhalefet"ten başka bir yol bırakmıyor. Bu "akıl"ı ise, devlet iktidarının açıkça güdümlendiği medya ve "toplumsal muhalefet örgütleri" oluşturuyor. Toplumsal muhalefet örgütleri birer "baskı grubu" olma kimliklerini bile bir kenara bırakıp, birer "çıkar grubu" kimliği kazanmaya yöneliyorlar, muhtemel iktidara oynuyorlar.

Egemen sınıfların toplumsal muhalefet etrafındaki bu kuşatması sol hareketin davranış tarzını da belirliyor. Solun bir kısmı düzenin çizdiği kulvarda kendini tekrar etmekten başka bir yol bulamazken, sözde "radikalizm" taslayan bir diğer kısmı devletle bir kaç çatışma denemesine girip ağır bir yıkımla çıkınca kendini camlara vurma, vitrin taşlama rutinine kısıyor. Böylesi bir mücadele tarzı ise egemen sınıfların solu sürüklemeye çalıştığı "akıllı" yani etkisiz muhalefet biçimlerini güçlendiriyor.

Açıkça görülmelidir ki, Susurluk sonrasında bir ölçüde kıpırdamaya başlayan toplumsal muhalefet duruldu, etkisizleşti, sonuç almaktan uzak bir görüntü çizmeye başladı. Nisan ayındaki tüm muhalefet eylemleri, "1 Dakika Karanlık" kampanyasının 2. etabı; Susurluk Dosyası'nın örtbas edilmesi karşısındaki 13 Nisan yürüyüşü ve son olarak da 1 Mayıs (özellikle İstanbul'daki 1 Mayıs mitingi) bugüne kadarki muhalefet tarzının doyum noktasına ulaştığının açık belirtileri olarak görülmelidir. Bu nokta bilince çıkarılmadığı ölçüde geriye saymanın hızlanması kaçınılmaz gözükmektedir.

Aslında son yıllarda yaşananlar, ciddi devrimci mücadelelerin derin bunalımlar içinden geliştiğini kanıtlıyor. Ya da tersten okursak, derin bunalım süreçlerinde

Sol hareketteki bu istikrarsızlık, yalnızca örgütsel yetersizlik ve profesyonel kadro erezyonundan doğmuyor. Toplumsal muhalefetin siyasal temelindeki belirsizlik de bu istikrarsızlıkta önemli bir rol oynuyor. Toplumun demokratik tepkileri kitlesel yayılım açısından zaman zaman oldukça yüksek boyutlara ulaşmasına karşın bu tepkilerin kendisini ifade ettiği bütünsel bir politik yönelim ve bu yönelimi temsil eden güçlerin kararlı bir saflaşmasına bir türlü gidilemiyor. Böyle olunca da oligarşinin her politik manevrası demokrasi güçleri için bir "baskın"a dönüşüyor. Bu durumda, demokrasi güçleri reaksiyoner bir tutumun ötesine geçemiyorlar.

Yıllardır yaşamakta olan bu sorunların üstesinden gelebilmek için bir yandan demokratik toplumsal muhalefeti istikrarlı bir temele yöneltecek bir saflaşma sürecini aşağıdan yukarı örgütlemek ve zorlamak, diğer yandan bu çabayı karşı devrimci zorbalıkla başedebilecek çok yönlü bir militan örgütlenme temelini inşa etmekten başka bir yol bulunmuyor. Bu elbette en azından orta vadeli hareket planlarıyla düşünmeyi, disiplinli, sabırlı ve inatçı bir çabayı gerektiren bir görev. Ve bu görev üzerinde konuşulduğu kadar "gereğinin yapılması"nın da gerektiriyor. Muhalefetin mevcut statükosunu bozacak devrimci bir temel hazırlanması bu temel ortaya çıkmasından çok önce düşünme ve davranış biçimlerini değiştirebilen, özcesi bugün geçerli olan gündelik yaşama biçimlerini değiştirebilen devrimcilerin işi. Yaşanan günün bu zorlaması kendisini insanlığın kurtuluşuna adanmış bütün yüreklerde elbette yankısını bulacaktır.

OKYANUS Basın Yay. Tn.Ltd.Şti. Adına
Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Md.: Tayfun Koç
Adres: İstiklal Cad. Mıs. Sk. No.10/4
Beyoğlu-İST
Tel: (0212) 244 49 40
İnternet: <http://www.igc.apc.org/devrim>

Abone Koşulları: 6 aylık 600.000 TL, 1 yıllık 1.200.000 TL
Yurtdışı: Yıllık 100 DM
Hesap No: (T.L için) Çiğdem Kanbur, T.İş Bnk.
Küçükcesat Şb. 4208 300000 450943
(DM için) Çiğdem Kanbur, Yapı ve Kredi Bnk.
Necatibey Şb. 3001939-8
Basıldığı Yer: Yeni Asya Matbaası

GÜNDEM

Oligarşi iktidar krizini sürekli darbe durumuyla alt etmeye çalışıyor

CELLATLARIMIZI SEVMEK ZORUNDA DEĞİLİZ...

Iktidar krizi sürüyor. Devlet iktidarı ile parlamenter temsil ilişkileri arasındaki uçurum giderek derinleşiyor. Ordu-Refah çatışması ekseninde şekillenen iktidar krizi, Refahyol hükümetini fiilen işlemez hale getirdi. Kriz gelip geçici değil, çünkü temelinde, toplumdaki siyasal parçalanmayı üreten savaş rejiminin kendisi var. Siyasal-toplumsal parçalanmayı bizzat devlet iktidarının kendisi üretiyor. Demokratik hak ve özgürlüklerin önemli ölçüde yok edildiği koşullarda toplumun siyasal davranışları, etnik, mezhepsel, bölgesel dayanışma düzlemine hapsediliyor. Bu ise ilk kez '92 seçimlerinde görüldüğü gibi seçmenlerle partiler, özellikle de merkez partileri arasında kurulan ilişkilerin politik-toplumsal program temelinde değil, çıkar temeline dayanmasına neden oluyor. Düzenin sağ ve solu birbirinden politik program bakımından değil, dayandıkları özel çıkar ilişkileri ağıyla ayrıışan ve temel amacı devlet olanaklarını kullanarak kendi kadrolarını tatmin etmek olan birden fazla partide temsil ediliyor. Hiçbir parti %20'leri aşan bir toplumsal desteğe ulaşmıyor. Böylece egemen sınıflar, 12 Eylül'de kazdıkları kuyuya düşüyorlar; "2.5 parti" için planlanan sistem, 5-6 partili bir meclisin yüküyle yüzyüze geliyor. Bu ise, "merkez" adı verilen devlet iktidarının politikasına uyumlu bir parlamenter hükümet oluşturma olanağını daraltıyor. Bugünkü kriz sürecinde egemen sınıfların şikayetlerinin "merkez-sağ" ve "merkez-sol"un parçalanması ile Refah Partisi'nin merkeze kaymakta gösterdiği "ayak sürme"de yoğunlaşması, gerçekte bu olgunun bir sonucu.

Dolayısıyla, devlet iktidarı ile parlamenter temsil ilişkileri arasında ortaya çıkan bu kopukluk, egemen sınıfların, topyekün saldırı programı üzerinde şekillenen rejimin doğrudan bir ürünü.

Savaş rejiminin restorasyonu. Bu durumda egemen sınıflar için, her ikisi de politika alanında ciddi bir "düzenleme"yi gerektiren iki mantıki çözüm seçeneği bulunuyor:

Bunlardan birincisi, yürürlükteki saldırı programını askıya almak, demokratik hak ve özgürlükleri AB standartlarıyla uyumlulaştırmak, temsil ilişkilerini politik-toplumsal program esasına oturtmak. Böylece hem devlet iktidarı, dolayısıyla "merkez" siyaseti hem de toplumun politik davranış tarzı ve buna bağlı olarak temsil ilişkileri değiştirilmiş olur. Devlet iktidarı temsil ilişkilerinden geçilerek oluşturulacağı için de bugünkü krize yolaçan çelişki ortadan kalkar. Oysa, ne Türkiye'deki egemen sınıfların yürürlükteki saldırı programını askıya almak gibi bir niyeti bulunmaktadır ve ne de böyle bir niyetleri olduğunda mevcut devlet iktidarının yerini alabilecek bir başka politik gücü yaratabilecek durumdadırlar. TUSİAD'ın "Demokratikleşme Programı"nın öyküsü bu gerçeğin en yakın kanıtıdır. Egemen

günün sorunu emekçiler ve ezilenler için egemen sınıflardan bağımsız bir siyasal mücadele alanı yaratmaktır

sınıflar yürürlükteki topyekün saldırı programına ve dolayısıyla bugünkü devlet iktidarına mahkum durumdadırlar.

İkinci mantıki seçenek, temsil ilişkilerini devlet iktidarına uydurmadır. Ve bu seçenek, gerçekte, egemen sınıflar açısından uygulanabilir tek mantıki seçenektir.

Temsil ilişkilerinin devlet iktidarına uydurulması için devlet iktidarından gelen zorlama, öncelikle Refahyol hükümetinin düşürülmesi, bir "milli mutabakat hükümeti" kurularak seçim yasasının değiştirilmesi ve erken seçime gidilmesini öngörüyor. Hükümetin düşürülmesi ve seçime gidilmesi planının uygulanamaması ya da zamana yayılması halinde de darbe ortamı süreklileştirilerek hükümetin ve parlamentonun MGK tarafından "yönetil-

diği" bugünkü fiili durumun korunması yoluna gidilecek.

Refahyol hükümetini iktidardan uzaklaştırmak için gereken "parlamento aritmetiği", açık bir biçimde darbe tehdidiyle temin edilmeye çalışılmaktadır. Aydın Menderes ve Süleymançılar tarikatının Refah'da oluşturdukları çatlak da, Yalım Erez ve Yıldırım Aktu'nun DYP'de oluşturdukları "isyan" havası da aynı kaynaktan, giderek açık bir zorlamaya dönüşen darbe tehdidinden beslenmektedir. Bir milli mutabakat hükümeti olarak öngörülen seçim hükümetinin de ancak benzer yöntemlerle oluşturulabileceği daha şimdiden kestirilebilmektedir.

Bugünlerde, "merkez-sağ ve merkez-soldaki parçalanmanın sandıkta giderilmesi" için öne çıkarılan "iki kademeli seçim sistemi" yalnızca seçmenleri tek bir "sağ" ya da "sol" partiyeye oy vermek zorunda bırakmayacak. Bu seçim sistemi aynı zamanda "merkez"de yer almayan, yani devlet iktidarı ile aynı doğrultuyu paylaşmayan partileri devlet iktidarına iltihak etmedikleri sürece parlamento dışında bırakacak bir formül olarak gündeme getiriliyor. Böylece parlamenter sistemde "rol almak", devlet iktidarının vizesine bağlanmış oluyor.

Kolayca görülebileceği gibi, egemen sınıfların yöneldikleri "çözüm"ler, krize yolaçan sa-

vaş rejiminin tasfiyesini değil, restorasyonunu hedefleyen çözümler. Egemen sınıfların halka karşı genel ve topyekün saldırı programlarını sürdürebilmek için Savaş Rejiminin aksayan yönlerini onarmaktan başka bir yolları bulunmuyor. Böylesi bir onarımın baş siyasal aktörünün ordu olması da tesadüf değil, işin gereği.

İt itin ayağına basmaz. Devlet iktidarı ile parlamenter temsil ilişkileri arasındaki uçurumdan kaynaklanan kriz, iktidar blokunda bir parçalanmaya neden oldu. Çiller-MHP-Özel Tim-Emniyet'in oluşturduğu kümelenme önemli ölçüde tasfiyeye uğradı ve tabi hale getirildi. İktidar blokunun yeniden oluşturulması süreci, Cumhurbaşkanı'nın sponsorluğunda Ordunun inisiyatifinde ilerliyor.

Türkiye toplumunun demokratik potansiyelleri gerici bir çatışma içerisinde öğütölmek isteniyor

GÜNDEM

Ordu'nun "çete" soruşturmasını-daki tutumu ve Türkiye'nin ölümünün ardından MHP'ye takılan "ılımlı faşist" maskesi, polisin kontr-gerillasının iktidar blokundan tasfiyesinin sözkonusu olmadığını gösterdi. Özellikle MHP'nin merkez-sağa "kabul edilmesi" aslında merkez-sağın MHP'leştiğini resmen kabul etmesi anlamına gelmektedir. Çeteleşmenin kazandığı siyasi meşruiyet de kısa bir süre içinde etkisini gösterdi. Flash TV baskınıyla yeniden gündeme gelen "çete" bu kez hem "Türkiyenin bir gerçeği" olarak geçiştiriliyor, hem de "çeteleşme" sorunu çetebası Ağar'ın da katkılarıyla "Yalı Çetesi"ne, yani Tansu-Özer Çiller ikilisinin "özel çetesi"ne indirgeniyor.

İktidar blokundaki parçalanmanın rejimin temel dayanaklarını oluşturan politize polis gücü ve sivil faşist örgütlenmenin iktidar blokundan temizlenmesiyle sonuçlanabileceğini ummanın Savaş Rejiminin gerçek içeriğini ve temelini anlamamak olduğu görüldü. Devlet iktidarının Çiller ve MHP, Özel Tim ve Emniyet karşısındaki tutumu, bu siyasal güç ve kurumların iktidar blokundan ayıklanmasını değil, disipline edilmesini amaçlıyordu.

Dolayısıyla parçalanmış iktidar bloku, yeni iktidar güçleriyle yeniden oluşturulmuyor, nispi ağırlıkları değiştirilerek yeniden bütünleştiriliyor.

Bu "yeniden bütünleşme" süreci esas olarak "seçim"e bağlı bir süreç değil. 26 Şubat'tan itibaren

öne çıkan MGK ve Ordu operasyonları, devlet iktidarı ile hükümet arasındaki çelişkiyi fiilen etkisiz hale getiren

bir siyasal karar mekanizmasını yarattı. Hükümetin MGK'da darbe tehdidiyle teslim alınmasıyla birlikte parlamento çoğunluğunu oluşturma işlevi Ordu tarafından üslenildi.

Emekçiler krizde kendi adlarına taraf olmalıdır. Krizin bu gelişim seyrine bakılırsa, önümüzdeki dönem devlet iktidarının milli mutabakat bloku örgütlenme çalışmasının belirlediği bir dönem olacak. Şeriat-Laiklik ikilemi çerçevesinde genel bir toplumsal saflaşma ortamı yaratılarak "şeriatçı" güçlerin terörize edilmesiyle ilerleyecek olan bu süreçte emekçi sınıflar "laik cephe" aracılığıyla milli mutabakat bloğuna endekslenmeye çalışılacak.

Demokratik toplumsal muhalefet açısından bugünkü kriz karşısında alınacak doğru tavır, sürecin bu genel yapısından hareketle belirlenebilir.

Herşeyden önce, oligarşinin iktidar blokunu yenileme ihtiyacının kaynağında halka karşı yürütülen örtük iç-savaş siyasetinin "selameti" bulunuyor. İktidar blokunun yeniden düzenlenmesi genel saldırı siyasetinin bir gereksinimi. Elbette şeriatçılığın yarattığı bir toplumsal tehlike var. Ancak, egemen sınıfların bu tehlike karşısındaki tutumları, emekçi halka karşı saldırı siyasetlerinde en küçük bir sapma yaratmıyor.

Bugünkü siyasal krizi şeriat-laiklik çerçevesi içerisindeki bir çatışmayla sınırlandıran ve Susurluk'ta ortalığa dökülen kirli ilişkileri yalnızca "milli mutabakat cephesi"nin bileşenleri içerisindeki bir "ahlaki zaafiyet"e indirgeyen egemen sınıf yaklaşımı emekçilerin ve ezilenlerin önündeki en büyük tuzağı oluşturuyor.

Egemen sınıflar elbette, bugünkü siyasal kriz karşısında siyasal-toplumsal saflaşmayı şeriat-laiklik çatışması ekseninde kurmaya çalışacaklar. Ve muhtemelen, yeni iktidar bloklarının meşruiyetini de bu çatışmaya bağlı olarak açıklayacaklar. Ama rejimin onarımıyla halka karşı yürütülen genel ve topyekün savaş bitmiş olmayacak. Emekçiler ve ezilenlerin kendilerini savunma gereksinimleri eskisinden daha şiddetli bir biçimde kendisini hissettirecek. Dolayısıyla emekçilerin üzerinde düşünmesi gereken, bu süreçte şekillenen iktidar blokunun saldırı siyasetine karşı güçlü bir toplumsal direncin oluşturulabilmesi açısından içinde bulunduğumuz anda nasıl davranılması gerektiğidir.

Sorunun yukardaki konuluşu, emekçilerin siyasal krize ilişkin tartışmaya "şeriatla karşı laiklik" bayrağıyla değil, "savaşa, gericiliğe ve faşizme karşı barış, özgürlük, demokrasi" bayrağıyla katılmasının zorunlu olduğunu zaten göstermektedir. Bu noktadaki asıl güçlüğü, emekçiler ve ezilenlerin bilincinde "laiklik"le "özgürlük"ün birbirine karışması oluşturmaktadır. Özellikle sosyal demokrasi ve sendikal bürokrasi, oluş-

Bütün bu itiş-kakış içerisinde, çeteler yeniden ve bu kez bir "Türkiye gerçeği" olarak sahnede boy gösteriyor.

cak yeni iktidar bloku içerisinde/sayesinde kendilerinin daha iyi bir siyasal-toplumsal konum kazanacağı ham hayaliyle emekçi sınıf hareketini "milli mutabakat cephesi"ne angaje etmek için özel bir çaba göstermektedir. Emekçi sınıf hareketi bu oyuna geldiği takdirde, düzenin saldırganlığına karşı hali hazırda elinin altında olan mücadele araçlarının da kullanılamaz duruma geldiğini görecektir. Böylesi bir durum, egemen sınıflar için tam bir çifte zafer olacaktır.

Dolayısıyla günün sorunu emekçiler ve ezilenler için egemen sınıflardan bağımsız bir siyasal mücadele alanı yaratmaktır. Böylesi bir siyasal mücadele alanının yaratılabilmesi için, demokratik toplumsal muhalefetin gündeminin merkezine savaş rejiminin temel belirleyicilerini oturtması gerektiği, özellikle Susurluk sürecinde yeterince ortaya çıkmıştır. Ama açık ki tek başına "gündem" saptamasıyla, toplumsal muhalefetin bugünkü akıntıya kapılma eğilimlerinin önüne geçebilmek mümkün değildir. Bilinçli bir saflaşma politikasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Birleşik platform ve Sorunlar

Susurluğun ardından toplumsal muhalefet güçlerini emek güçleri temelinde sol bir politik platforma taşımak için başlatılan girişimler, kamu çalışanlarının da katkısıyla 14 Aralık Ankara yürüyüşünde karşılık görür gibi olmuştu. Ancak bu gelişme çizgisi ilk darbeyi 19 Ocak İstanbul mitingi hazırlıkları sırasında yedi. Kendilerine "radikal" süsü veren sekte sol grupların dayatmaları ve ÖDP içerisinde orta sınıflara ve giderek burjuvaziye genişleyen bir ittifak politikasına önem veren güçlerin belirsiz tutumu nedeniyle bu mitingin hazırlık süreci 14 Aralık'ta beliren eğilim üzerinde dağıtıcı bir etkide bulundu. "Laik-şeriatçı" çatışmasının kızışmasıyla solda yaşanan duraklama, bu etkiyi daha da güçlendirdi. 13 Nisan mitinginde birlik eğiliminin zayıfladığı görüldü. Mitingin hazırlık sürecinde daha etkin bir yer tutan ÖDP'nin, birleşik bir eylem platformunun gerektirdiği hassasiyetle değil, mitinge kendi damgasını vurma "tutkusu"yla davranması ortak platformun havasını zehirledi. ÖDP'nin bu tutumu miting boyunca da kendisini gösterdi.

Aynı politik saflaşma eğilimi 1 Mayıs öncesinde de belirdi. Türk-İş yönetimi, düzenlediği hazırlık toplantısına Türk Kam-Sen, ADD gibi örgütleri çağırıp, demokratik örgütlerin önemli bir bölümünü dışta bırakarak, 1 Mayıs kutlamalarını "Devletin sivil toplumu"na maalemtmeye kalkıştı. KESK, TMMOB, TTB gibi örgütlerden gelen tepkiler, Türk-İş'i tecrit tehlikesiyle karşı karşıya bırakınca, Türk-İş bu kez eski 1 Mayıs komitesini ihya edip "içerden vurma" taktiğini benimsedi. Anlamsız bir "bildiri krizi"nin ardından Bayram Meral'in "eski-sosyalist" danışmanı Yıldırım Koç aracılığıyla DİSK'e "doğacak olaylardan sorumlu olmamak için kutlamalardan çekildiklerini, DİSK'e de çekilmeyi önerdiklerini" bildirdiler. DİSK, kutlamalara katılmaması halinde Türk-İş'le hiçbir platformda biraraya gelmeyeceğini açıklayınca kutlama organizasyonuna geri döndü.

Diğer taraftan Devrimci Güçbirliği Platformu adı altında biraraya gelen gruplar kutlama komitesinin disiplinine uymayacaklarını, alana "kendi kararlaştırdıkları biçimde" gireceklerini açıkladılar. "Kendi kararları"nın kortej sıralamasını bozarak zorla ön sıraya geçmek ve arama noktasını kilitlemek olduğu alanda anlaşıldı.

Görülen o ki, emek güçlerinin birleşik sol platformunun inşası için emek örgütleri ve sol grupların katetmesi gereken belirli bir mesafe var. Bu bakımdan, emek örgütleri içerisinde gelişen "konfederal merkezlerin" sultasına karşı çıkma eğilimi ve yerel düzlemlerde oluşturulan sol kimlikli emekçi temeline dayanan platformlar olumlu dinamikleri oluşturuyor. Emek örgütlerindeki bu eğilimi güçlendiren ve sol siyasal örgütlenmelerin, özellikle de yasal partilerin birleşik ve kitlesel bir sol platformun gerektirdiği duyarlılıklara uygun bir eylem ahlakını kazanmalarına yönelik bir politik tutumun istikrarlı bir biçimde savunulması ve mevcut yerel platformların güçlendirilmesi, eylem düzeylerinin yükseltilmesi için ise devrimcilerin sistematik çabasına ihtiyaç var.

1 MAYIS 97

Hafta içi olmasına, devlet güçlerinin 1 Mayıs'tan bir kaç hafta önceden başlayan sistematik saldırılarına ve engellemelerine, burjuva basın "dehşet" yaratmayı hedefleyen yayınlarına karşın İstanbul dışında, bütün Türkiye'de 1 Mayıs gösterileri geçen yıla oranla daha yüksek bir katılıma sahne oldu. Geçen 1 Mayıs'ın kitlenin zihninde bıraktığı izler gözönüne alındığında İstanbul'daki katılımın düşüklüğü anlaşılabilir bir şeydi. Tablonun bu kısmı, demokratik toplumsal muhalefetin kitlesel zeminlerinin güçlendiğini gösteriyordu.

Ama tablonun bir başka yüzü de vardı. Türkiye çapında kutlamalara 100 bine yakın emekçi katılmasına karşın, toplumsal muhalefet 1 Mayıs'ta "polis barikatı"na takıldı. Yalnızca İstanbul kutlamalarında Çağlayan girişinde kurulan polis barikatına değil, burjuva basının, "idari ve adli makamlar"ın, devlet sendikacılarının da barikatıydı önünde durdurulduğumuz barikat. Polis barikatı aynı zamanda, Türkiye'nin her yanında canlanan demokratik toplumsal muhalefet güçleri ile toplumsal muhalefet örgütlenmesinin bugünkü örgütsel ve politik düzeyi arasındaki çatlağı belirginleştiren bir güçtü de.

1 Mayıs'ta, Çağlayan girişindeki barikatın önünde ve arkasında bekledi emek güçleri. Miting kürsüsünde, bir an önce, kazasız-belasız konuşmaları tamamlayıp alanı boşaltma derdindeki sendikacılar, miting alanında kortejin geri kalan kısmının gelmesini bekleyen, ama yalnızca bekleyen kitle örgütleri vardı. Polis barikatı mitingde işçilerle devrimcileri ayırmak için kurul-

muştu. Polis bilinçli bir oyalama ve taciz taktiği güdüyordu. Barikatın öte yanında ise iki ayrı küme vardı. Polis barikatını etkisiz hale getirmek için herhangi bir planı olmayan ÖDP, HADEP, HÖP gibi gruplar, çeşitli kitle örgütleri ve reformizme karşı mücadele adı altında "kendi gösterisini yapmak" için gösteriyi provokasyona açık hale getirmekten kaçınmayan Devrimci Güçbirliği Platformu. DGP'nin alanın girişini tıkaması karşısında barikatın arkasındaki güçler sadece daha da olumsuz bir tablonun ortaya çıkma-

1 Mayıs '97, emek güçlerinin yol ayrımlarını belirginleştirdi

Saflaşma zorluyor

ması için korteji tersine çevirip kendi yürüyüşlerini yapmakla yetindiler. Böyle olunca da ortaya, emek güçlerine yakışan, demokrasi güçleri üzerinde toparlayıcı bir etkide bulunan güçlü, disiplinli bir gösteri değil, ne yapacağını bilememe halinin damgasını vurduğu bir dağımlıklık hali çıktı.

1 Mayıs sonrasında yapılan değerlendirmeler, 1 Mayıs öncesindeki sürecin ve bu süreç içinde alınan tavırların damgasını taşıyordu. Burjuva basınının değerlendirmesi, "sendikacıların çabaları sonucunda işçiler 1 Mayıs'ı barış içinde kutladılar; alana girmek isteyen aşırı grupları polis girişte durdurdu; bekleyiş sırasında aşırı sol gruplar birbirine girdi, bunun üzerine polis müdahale etmek zorunda kaldı" biçimindeydi. Sendikacılar, "1 Mayıs'ın barış içinde kutlanmasından" dolayı memnundular. Kimi sol gruplar kendi "görmeli" katılımlarını yere-göğe ve sayılara sığdıramadılar, sarı sendikacılara ve "hainlere" ateş püskürdüler, "direniş destanları" yazdılar.

Burjuva basını sözcülüğünü yaptığı egemen sınıflar adına ne yapmak istediğini biliyordu. Ne yaptığını, ne yapacağını bilmeyen ise emekçilerin ve ezilenlerin örgütlerindeki tüm Türkiye soluydu. Burjuva basınının derdi, miting alanını devrimcilere kapatarak ve dağılan topluluğa vahşice saldırarak "işçi-solcu" ayrımı aracılığıyla demokratik toplumsal muhalefet güçlerini

kendisine tabi kılmak isteyen devletin derdiyle aynıydı. Türk-İş yönetimi ve DİSK'in reformist yöneticileri devletin bu hesabını görüyor ve benimsiyordu. Buna karşılık, devrimci bir emek örgütü kimliği taşıyan KESK ve genel olarak "sol"un, demokratik toplumsal güçlere ilişkin belirgin bir örgütlenme planına ve muhalefet eylemi perspektifine sahip olmayışı, solun, emek güçlerinin devletin bu taktiğini boşa çıkarmasını bir kez daha engelledi.

Oysa bu yıl 1 Mayıs süreci, emekçi muhalefetinin kendi cephesini örmeye çalıştığı, bunun politalarını ve araçlarını tartıştığı bir evre olarak yaşanabilirdi. Sendika yönetimlerinin işbirlikçi ya da korkak tavırları buna engel değildi. Türk-İş, Hak-İş ve DİSK gibi konfederal merkezlerin 1 Mayıs kutlamalarında oluşturdukları sulta, devrimcilerin, soldaki emek örgütlerinin ortak çabasıyla kırılabilir, hatta DİSK gibi kimi sendikal merkezler de sol nitelikli bir birleşik emekçi platformuna katılmaya zorlanabilirdi. Böylesi bir platform, Türk-İş ve

1 Mayıs '97 emek güçlerinin bugüne kadar oluşturduğu muhalefet düzleminin demokratik toplumsal muhalefetteki gelişme eğilimini kapsamaktan uzakta olduğunu gösterdi.

Hak-İş'in merkez yönetimleri gibi emekçi sınıf mücadelesini egemenlere pazarlayan sendikal merkezleri işçi sınıfının kitlesel eylem platformlarından soyutlayabilir, devrimci bir 1 Mayıs'ı gerçekleştirebilir ve en önemlisi, 1 Mayıs sonrasında demokratik toplumsal muhalefet güçlerinin eylemini etkili bir biçimde organize edebilecek bir platformu sürekli kılmak olanaklarını yaratabilirdi. Oysa bu doğrultuda bir çalışma 1 Mayıs öncesinde ancak oldukça sınırlı bir biçimde gerçekleştirildi ve doğal olarak sürecin genel yönelimini belirlemeye yetmedi.

1 Mayıs, toplumsal muhalefetin gereksinimleri açısından yalnızca konfederal Genel Merkezler'in oluşturduğu törensel birliklerin demokrasi güçlerini etkisiz hale getirmekten başka bir işe yaramadığını göstermekle kalmadı, solun şimdiki davranış eğilimlerini sürdürdüğü müddetçe, politik gücünün kitlesel gücünden geride kalmaya mahkum olduğunu da gösterdi.

Polis barikadı aşılamadı

İstanbul'daki 1 Mayıs kutlamalarına damgasını vuran polis barikadı ve belirsizlik, emekçi sınıf hareketinin gerçek sorununun birleşik bir politik platformun yaratılması olduğunu gösteriyordu...

kadar oligarşi elindeki bütün araçlarla emekçilerin 1 Mayıs'a katılımını engellemeye çalıştı. Egemenler kendi aralarında ne denli sert bir çatışmaya girişirlerse girişinler, emekçi sınıf mücadelesini engelleme çabasını bir kenara bırakmazlar, bırakmadılar da.

Polis, bu ortamda kendi taktiğini rahat bir biçimde uyguladı ve emekçi saflarında "makul sendikacılar ve masum işçiler ile aşırı solcu teröristler" adı altında yıkıcı bir ayrımı yaratmakta bir adım daha attı.

Ancak İstanbul'daki 1 Mayıs kutlamalarında emek güçlerinin yaşadığı başarısızlıktan yalnızca egemen sınıfları sorumlu tutmak da olanaklı değildir. Hazırlık sürecinde, egemen sınıfların tezgahlamaya çalıştıkları "işçi-devrimci" ayrımı aşılmaya çalışıldı. Sözde aşıldı da. Gerek sendikal yapılar gerekse de sol siyasal yapıların hemen hepsi ortak ve kapsayıcı bir kutlamadan yana olduklarını açıkladılar. Ama bu istek gerçek bir fiili ortaklaşmaya dönüştürülmedi. Bu nedenle, alanın girişinde bekletilen 20 binin üzerindeki kitleyi miting alanına sokmak için hiç bir ciddi çaba göstermeyen sendika bürokrasisi de, hiçbir disiplin tanımayan ve mitingi kilitleyen "sol" gruplar da, uzun süre bekledikten sonra herhangi bir olumsuzluğa yolaçmamak için kortejden ayrılıp ayrı yürüyüş düzenlemekten başka bir çare bulamayan sol gruplar da bu tablodan sorumlular.

Polis, barikatlarla ve turnike sistemiyle, yavaş arama yapma yöntemiyle devrimcileri alana sokmama amacını zaten güdüyordu. '97 1 Mayıs'ının öne çıkan yanı, polisin devrimcileri alana sokmama tavrı karşısındaki çaresizlikti. Polisin bilerek ağırdan aldığı arama uygulaması ve taciz yöntemleri karşısında ne kitlede bu oyunu bozacak ortak bir kararlılık oluştu ne de miting komitesi bu doğrultuda bir çaba gösterdi.

Saat 11.00 sıralarında başlayan yürüyüşte, saat 14.00 civarında kitlenin ancak üçte biri, yani 10 bin kişi polis aramasından geçebilmiş, alana girebilmişti. Ağırlıkla sendikaların oluşturduğu bu toplulukla alanda miting başlatıldı. Alana Türk-İş, DİSK, KESK, meslek oda ve gruplarının dışında EMEP, SİP ve son olarak da İP girdi. İP alana girerken İP ile Devrimci Güçbirliği Platformu kortejleri arasında kavga patlak verdi.

Sendikal bürokrasi, böylece polis barikatının "güvencesi" altında işçilere "rahatça" seslenme olanağını elde edebileceğini sandı. Ama sarı sendikacıla-

rın evdeki hesabı çarşıya uymadı. Kürsüye çıkan Bayram Meral, işçilerin yoğun protestoları nedeniyle konuşmasını üç dakika içinde tamamlayıp, kürsüyü terk etmek zorunda kaldı. Böylece işçiler, mitinglerde sendikaları yuhlayanların yalnızca "bir avuç solcu" değil, bizzat kendi üyeleri olduğu çıplak gerçeğini sarı sendikacıların yüzlerine tükürdüler.

Oligarşi elbette 1 Mayıs'a dönük özel politika geliştirecek, medya aracılığıyla kampanya yürütecek, "polis barikatını" kitlenin karşısına dikecektir. Sorun bunun aşılamamış olmasıdır.

Bu durum kitle katılımının düşüklüğüyle yansıdı. Alandaki coşunun sönüklüğüyle yansıdı. "Savaş rejiminin muhalefeti" içinde yeralan sendikacıların telaş içinde 1 Mayıs'ı geçiştirme gayretlerinde yansıdı. Bu durum, "polis barikatı" karşısında etsizlikte, bunu meşru biçimde aşabilecek tavrıların gösterilememesiyle sonuçlandı.

İlerleyen saatler sonunda ve doğan boşlukta zaten önceden sakter bir tutum sergileyen Devrimci Güçbirliği Platformu, polis arama noktasının karşısına geçip yürüyüşü tıkadı. Arkada kalan ana gruplar bunu aşacak hiçbir şey geliştirmediler. Sadece daha da olumsuz bir tablo yaratmama tavrını gösterdiler. Kortej geriye döndü, her grup kendi yürüyüş ve gösterisini yaparak dağıldı.

Katılım açısından geçen yıl 50-60 bin arasında seyreden sayı bu yıl 30 bin dolayındaydı. Özellikle geçen yıl mitinge büyük katılım sağlayan parti ve grupların kitlesinde ciddi bir gerileme vardı. Kortejdeki sayılar şöyleydi: Türk-İş 3500, DİSK 2500, KESK 1000, EMEP 2000, SİP 1200, HADEP 2000, İP 700, Haklar ve Özgürlükler Platformu 2500, ÖDP 3500, Koordinasyon 900, Halkevleri 350, Devrimci Güçbirliği Platformu 1800

Öte yandan devrimcilerin 1 Mayıs'ın ön çalışmalarındaki yetirsizlikleri doğal olarak alana da yansıdı. Kısacası bu 1 Mayıs, emekçi sınıf saflarındaki dağınıklığın bir göstergesi olurken, emek saflarında politik bir saflaşmanın giderek kendini hissettiren bir gereksinim olduğunu kanıtladı; devrimcilere ise politik radikalizmle planlı ve istikrarlı bir çalışma düzlemi birleştirilmeksizin politik kitle mücadelesinin gereksinimlerinin karşılanamayacağını gösterdi.

**işçiler,
sendikacıları
yuhlayanların
yalnızca
"solcular"
değil, bizzat
kendi üyeleri
olduğu çıplak
gerçeğini sarı
sendikacıların
yüzlerine
tükürdüler**

1 Mayıs'a damgasını vuran polis barikadı ve belirsizlik, emekçi sınıf hareketinin gerçek sorununun atak ve mücadeleci bir tarzı süreklileştirecek birleşik sol bir emek platformunun yaratılması olduğunu gösteriyordu...

1 Mayıs kutlamalarının geleneksel merkezi İstanbul'da 1 Mayıs kutlanmadı. 35 bin dolayındaki işçi, emekçi, öğrenci kitlesinin ağırlıkla sendikalara mensup 10 bin kadarı alana girebildi. Geri kalan kitle polis tarafından ince yöntemlerle alana sokulmadı. Alanın girişinde uzun süren bekleyişin ardından kortejdeki gruplar kendileri çeşitli gösteriler yaparak dağıldılar. Polis alan girişinden en son ayrılan gruba saldırdı, yüzlerce emekçi yaralandı, gözaltına alındı.

İstanbul'daki 1 Mayıs kutlamalarında emeğin tüm güçlerinin ortak bir mücadele gününü yaşayamamasından elbette her şeyden önce emek düşmanları sorumludur. 1 Mayıs öncesinde büyük medya tekellerinin yürüttüğü "1 Mayıs terörü" kampanyasından, polisin ve DGM savcılarının 1 Mayıs propagandasını önlemeye dönük çabalarına

1 MAYIS

97

Ankara öfke ve umut alandaydı

Ankara'da 1 Mayıs, yağmur altında yapılmasına karşın, başarılı organizasyonu, coşkulu 15 bini aşan katılım düzeyiyle umut vericiydi. Ankara'da 1 Mayıs mitingini yaratan birlik ve mücadele ruhu 1 Mayıs sonrasında da emekçilerin ezilenlerin bağımsız mücadele cephesini yaratma çabasına güç vericek

Ankara'da bu 1 Mayıs, emekçilere, devrimci- lere moral veren, anlamlı, katılım açısından umutlu ve geriye olumlu izler bırakan bir atmosferde gerçekleşti.

Ankara'da 1 Mayıs hafta arası olmasına ve yağmur altında yapılmasına karşın, başarılı organizasyonu, coşkulu, 15 bini aşan katılım düzeyiyle umut vericiydi. (Geçen yılki katılım 12-13 bindi.) Mitinge üniversite gençliği oldukça yoğun bir biçimde katıldı. Kamu çalışanları da dağınık görüntülerine karşın kitlesel bir katılım sağladılar. Mitingin en kalabalık grubunu oluşturan HADEP'i, katılım açısından sırasıyla, Halkevleri, ÖDP ve EMEP izliyordu. Koordinasyon'un ve partilerinin pankartlarının arkasında yürüyen öğrenci gruplarının yanı sıra, okullardan pankartlarını açarak katılan çok sayıda üniversite öğrencisi dikkat çekiyordu. Ankara 1 Mayıs kutlamaları, bu olumlu yönlerini, biraz da iyi bir ön çalışmaya ve katılımçıların uyumlu ve organize hareket etmelerine borçlu.

1 Mayıs tartışmaları nisan ayında başladı. Sendikalar, demokratik kitle örgütleri ve meslek odaları temsilcilerinin Ankara Demokrasi Platformu çatısı altında başlattıkları tartışmada varılan ilk sonuç, 1 Mayıs'ın Ankara'da mutlaka alan-

da kutlanması doğrultusundaydı. 1 Mayıs'ın 1994 yılından beri Ankara Demokrasi Platformu çatısı altında toplanan örgütlenmeler tarafından düzenlenmesi geleneği, bir yandan Ankaralı emekçilerin mücadelesini ileriye taşımak açısından önemli bir rol oynuyor, diğer yandan bağımsız bir emekçi tavrının ülke çapında yaygınlaştırılması anlamına geliyordu.

1 Mayıs'ı rejim karşısında sergilenen bağımsız bir emekçi tavrının önemli adımlarından birisi haline getiren örgütlenme süreci 9 Nisan'da yapılan "1 Mayıs'a giderken emekçilerin gündemi" isimli forumda önemli bir sıçrama yaşadı. Ankara'daki emekçi örgütlenmeleri, kamu çalışanları sendikalarının tabanı ve parti temsilcilerinin yoğun biçimde katıldığı forumun sonucunda, 1 Mayıs mitinginin ADP tarafından örgütlenmesine karar verildi.

Emekçilerin bir yandan çetelerle, bir yandan siyasal islamla, bir yandan da açık-gizli darbe tehditleriyle

kuşatıldığı bir ortamda yapılan 1 Mayıs forumu, emekçilerin rejim karşısındaki gerçek taleplerinin ifade edildiği bir zemin haline geldi.

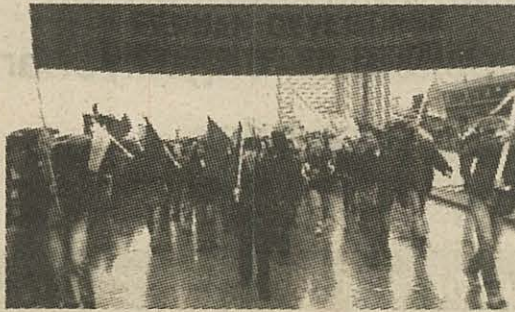
Emekçilerin rejim karşısındaki ortak taleplerini ve ortak tavrını vurgulayan bu genel olumlu atmosfer, KESK yönetiminin tartışmayı İstanbul'a gitme çerçevesine daraltması, belirsizlik yaratması ve aktif bir örgütlenme sürecine girmekten kaçınması nedeniyle zarar gördü. Diğer yandan bayram tatilinin araya girmesi ile işyerlerini hedefleyen çalışmaların aksaması, valiliğin mitinge izin vermeyeceği konusunda maksatlı olarak yayılan spekülasyonlar 1 Mayıs çalışmalarını zorlaştıran etkenler oldular. Ancak ADP katılımı ve Ankara'daki emekçilerin kararlı tavrı, bu olumsuzlukların önüne geçilmesini sağladı. Yönetimlerin 1 Mayıs tartışmalarını tabanlarına doğru biçimde aktarmaları, sendikal örgütlenmelerin fiili iş bırakmayı hedefleyen bir çalışmayı gündeme alamamaları, KESK'inse bunu tercih etmemiş olması,

pekçok işyerinde izin ve vizitelerin kaldırılması, liselerde sınavların konulması emekçilerin katılımını sınırlamakla birlikte, Ankara'da 1 Mayıs herkesin kendi safını belirlediği bir sürecin sonunda anlamlı, coşkulu ve kalabalık bir mitingle kutlandı. Mitinge katılan tüm örgütlenmelerin oluşturduğu 1

Mayıs komitesi görevlilerinin varlığı ve tertip komitesinin yürüyüşün başından sonuna kadar barikatların yanında kalarak kitleyi polisle başbaşa bırakmamış olması, polisin provokatif tavırlarının kitleye ulaşmasını engelledi ve mitingin güvenliğini sağladı.

Okullarından, mahallelerinden, işyerlerinden gelen emekçiler ve ezilenler öfke ve umutlarını alana taşıdılar. Katılanların birbirlerine karşı duydukları güven çatı örgütleri arasındaki protokol birliklerinin yarattığı tarzı aşan bir birliktelik ve dayanışmanın olanaksız olmadığını gösterdi. Ankara'da 1 Mayıs mitingini yaratan birlik ve mücadele ruhu, 1 Mayıs sonrasında da emekçilerin ve ezilenlerin bağımsız mücadele cephesini yaratma çabasını sürdürecektir.

1 MAYIS 97

Umut yürekte, yürek isyanda, isyan her yerde!

Adana'da 1 Mayıs 8 bin kişinin katılımıyla gerçekleşti.

Adana'da 1 Mayıs geleneksel sendikal çevreler tarafından kendi güncelliğinden kopararak basitçe bir "işçi bayramı" olarak kavrandığı için, solda ve emek örgütlerinde 1 Mayıs hazırlıklarını Türk-İş ve DİSK'e havale etme eğilimi belirgindi. Bu mantık emek güçlerinin günlük mücadele görevleri ile 1 Mayıs etkinlikleri arasındaki bağ kuramıyordu. Devrimciler ise bu süreçte oligarşinin bir kısım emek örgütünü soldan kopararak "milli mutabakat darbesi" çerçevesinde kendi desteği haline getirme çabasına karşı, barış-özgürlük-demokrasi eksenli bir hat oluşturmaya çalıştılar.

Onbeş gün süren DİSK-Türk-İş görüşmeleri malumu ilan etti ve DİSK Bölge Temsilciliği yazılı bir raporla 1 Mayıs'ın Adana'da yapılamayacağı bildirildi. Zaman daralmıştı. Genel-İş 1 ve 2 nolu bölge şubeleri sorumlu ve onurlu bir tutum takınarak, bütün sendikalara, kamu sendikalarına, demokratik kitle örgütlerine ve partilere 1 Mayıs'ı birlikte örgütlenme çağrısı yaptılar. Büyük ölçüde kendiliğinden oluşan böyle bir zemin bütün küçük sorunlara karşın, Adana'da solun ve emek örgütlerinin ilk kez bu kadar kapsayıcı ve esnek bir formda bir araya gelebilmesini sağlamak açısından çok olumlu bir atmosfer yaratmıştır. Diğer taraftan geleneksel sendikal yapıların iflasını da tescil eden bir süreç olarak yaşandı 1 Mayıs.

Onbeş gün gibi çok kısa bir süreye ve araya bayramın girmesine rağmen mitinge sekiz bine yakın bir katılım sağlandı. Devrimciler çalışmalarını bir yandan emek örgütleri içinde sürdürürlerken diğer yandan kendi özel etkinliklerini de yürüttüler. Bildiri, afiş gibi geleneksel araçların yanında yüzyüze çalışmalara ağırlık verilmeye çalışıldı. Bazı mahallelerde bildiri dağıtımı kahve konuşmalarına dönüştü.

KESK'in merkezi düzeyde izlediği statükocu tavrın bir yansıması olarak KESK Adana şubelerine ne yapacağını bilmezlik hakim olurken, devrimci kamu çalışanları iş bırakma çağrısı yaptılar ve bu çalışma en azından devrimci kamu çalışanlarının tamamının iş bırakarak örnek bir tavır sergilemesini sağladı. Liseli devrimciler okullarında ve şehirde "Umut yürekte, yürek isyanda, isyan her yerde" yazılı kuşlamalarla 1 Mayıs çağrısı yaptılar.

İzmir'de 1 Mayıs

İzmir'de 1 Mayıs coşkulu ve kitlesel bir biçimde kutlandı. İzmir Demokrasi Platformu'nun önderliğinde gerçekleştirilen kutlamalara 10 binin üzerinde emekçi katıldı. Egeli emekçiler, Darbecilere, şeriatçılara ve kirli savaş sözcülerine karşı öfkelerini kendi ortak mücadele platformlarından haykırdılar.

1 Mayıs sabahı 8 bin civarında insanı gören polis amirleri mesai gününde bu kadar insanın mitinge gelmesinden şaşkınlığa düşmüşlerdi... 1 Mayıs 97'nin en önemli yanlarından birisi HADEP'in ilk kez bu kadar yoğun bir katılımının olmasıydı. Liseli devrimciler "Demokratik lise mücadelesinde ileri" pankartı, üniversiteliler "parasız eğitim parasız sağlık" pankartı ile yürüdüler. Meydan ve Adana halkevleri mitinge kitlesel biçimde katılırken, Meydan Halkevi'nin arkasında yürütenlerin önemli bir bölümünü kent yoksullarının

oluşturması önümüzdeki dönemin ipuçlarını vermesi bakımından anlamlıydı. Bu arada Halkevleri ile birlikte yürüyen Tarsus Gölge Sahne oyuncularının mafya-polis-aşiret canlandırması mitingi kalabalık izleyici kitlesinin en fazla ilgi gösterdiği görüntü oldu.

Sonuçta kent yoksullarının, liselilerin, üniversitelilerin, devrimci işçi ve kamu çalışanlarının disiplinli, coşkulu, diri ve çok yönlü biçimde katıldığı 1 Mayıs, Adanalı emekçilere umut verdi, sermayenin zulüm düzenine karşı İSYAN önerdi.

ARTVİN-HOPA 17 yıl sonra devrimciler alanlarda

İşçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs, Artvin'in Hopa ilçesinde kitlesel ve coşkulu bir şekilde kutlandı. Hopa'da kutlanan 1 Mayıs, Artvin'deki bütün devrimciler açısından önem taşıyan bir gündü. 1977-80 sürecinde Artvin, toplumsal muhalefetin en canlı olduğu ve devrimcilerin bölge çapında en örgütlü olduğu yerdı. 80'den bugüne kadar gelen süreçte yaşanan onca baskı, şiddet ve devlet terörü devrimcilerin ve Artvin halkının isyan bilincini köreltmedi. 12 Eylül sürecinde devletin Karadeniz bölgesine yönelik özel çabaları, onlarca devrimcinin katledilmesine ve halkın susturulmasına yolaçtı. Çünkü Karadeniz herhangi bir isim, sadece Türkiye haritasında bir bölge ismi değildi. Bu inatçı coğrafya bir umudun, kurtuluş yolunun adı oldu. Yeni bir yaşam, farklı bir toplum anlayışı bu bölgenin küçük bir ilçesinde somutlandı. Artvin değerli evlatları İhsan Hacimuratoğlu, Alaattin Demirci, Mahir Çakır ve yüzlerce devrimcisi ile kavgaydı, faşizme karşı direnişin adıydı.

Gün oldu kavga horona durdu Artvin'de. Gün oldu dağlara yürüdü. İşte bunun için 17 yıl sonra Artvin'de devrimciler yeniden alanlara çıktılar. Artvin'in Laz, Hemşinli, Gürcü uşakları için umut hiç bitmedi. Çünkü umut devrimciydi, umut kavganın kendisiydi. Kavga 17 yıl sonra mayalandı küçük uğraşlarla Artvin'de. Ve Hopa'da kutlanan 1 Mayıs, bu küçük isyanların büyüttüğü bir gün oldu. 1 Mayıs çalışmaları sırasında polis Halkevleri afişlerine ve özel sayısına bile izin vermemesi korkunun devletsel ruh halini ortaya çıkartıyordu. Bu türden engellemelere karşın 1 Mayıs Hopa'da kitlesel ve coşkulu biçimde kutlandı. Kars caddesi üzerinde başlayan yürüyüş Cumhuriyet meydanına ulaşınca kadar halk "Çeteler mecliste öğrenciler hapiste", "Çeteler mezara halk iktidara", "Faşizme ölüm tek yol devrim" sloganlarıyla yürüdü.

ÖDP ve Halkevlerinin birlikte düzenlediği ve çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu mitinge taşınan "Onların düzeni pislik bizim sokaklar DEVRİM kokuyor" pankartı, yaşananların kısa ve öz lü ifadesiydi. Hopa'da düzenlenen 1 Mayıs mitingi devrimcilerin görevlerinin ne olması gerektiğini de açıklıyordu. Herkes kendi safına!

**Bombaladılar, kapattılar
yazarlarını öldürdüler, hapsettiler,
dağıtımını engellediler, engelliyorlar,
okurlarına baskı yapıyorlar.**

Yine kapattılar,

Ama Demokrasi susmayacak, susturulamayacak...

MUHALEFET

Muhalefeti de kendilerine benzettiler

Hala zifiri karanlıktayız!

Susurluk bağır bağır bağırarak örtbas edildi. Sanki biz değildik onca rezilliğin tanığı. Gündelik yaşam kendi sıradan akışına döndü. Göz göre göre belleksizleştiriliyor. Oysa pis kokular her yeri sardı. Herşey o denli sıradanlaştı ki, rezilliklerin çapsızlığı, kötülüklerin cüceliği, zulmün bayağılığı iyiden iyiyeye sırtıyor artık.

Bu pespayelikler zinciri arasına sıkışan muhalefeti de kendilerine benzettiler. Bunun son göstergelerinden birisi de "Sürekli Aydınlık için 1 Dakika Karanlık" kampanyasıydı. 6 Nisan'da yinelenen kampanya, Şubat dönemiyle kıyaslandığında ciddi bir ilgi kaybıyla karşılaştı.

Egemenler, düzenin siyaset kari-katürleri ve medya bu kez eylemi ağızlarına dahi almadılar. Onlar için eylem kendi hesaplaşmaları için yeterince kullanıldı. Refah-Yol'un yıpratılması için gerektiği ölçüde yararlandılar. Ne zaman ki kitle hareketinin "şisede durduğu gibi durmadığı" gözlemlendi, eylem rejimi sorgulamaya yöneldi, o zaman desteklerini çekip "eh bu kadarı yeter, herşeyi tadında bırakalım" demeye başladılar. Son gelinen noktada kampanyayı sadece örgütlü sol çevreler sahiplendi.

Darbe provalarıyla gündem işgal edildi. Susurluk unutturuldu. Kuşkusuz eylemin biçiminin kendisini tüketmiş olduğu, destekleyenlerin farklı siyasal hedeflerinin giderek ayrıştığı gibi başka bazı unsurlar da eklenebilir. Ancak bunlar toplumsal muhalefetin çıkarması gereken dersleri ortadan kaldırmaz.

Birincisi, kampanyanın hedefi açısından kısa vadede somut bir kazanım elde edememiş olması, kitlelerdeki umutsuzluğu besleyen önemli bir faktör oldu. Örneğin, Susurluk soruşturması devlet içindeki odaklara doğru derinleştirilemedi. Çiller, Ağar ve diğer sorumlular soruşturma kapsamına alınamadı, Çiller istifa ettirilemedi vb. Tersine, meclis soruşturmasının

dahi gerisinde bir dava açılarak herşey örtbas edilmeye yöneldi. Tüm düzen partileri, ordu, MGK ve Demirel'in mutabakatıyla, kitleler sorunun ele alınışında devre dışı bırakıldı. Bu nedenle de en ufak bir taviz dahi verilmedi.

İşte tam bu noktada, eylemi kimin sürüklediğine bakmak gerekiyor. Bir takım aydınlar, ayrıcalıklı "yurttaşların inisiyatifi" ile medya, bu eylemin öncüleri idi. Ne zaman kitle hareketi ve eylemin hedefleri rejimi zorlamaya başladı, o zaman medya ve diğer egemen kesimler bu konuda sessizliğe bürünüp, alttan alta "bardağı taşımamak" gerektiği yollu telkinlere başladılar. Bir kez daha, kitle eyleminin ulaşabileceği boyutun ona öncülük edenlerin sınıfsal konumları ve bakışlarıyla doğrudan bağlantılı olduğu ortaya çıktı. Ülkemizde de rejime dair köktenci bir sorgulamayı, rejimle özdeşleşen her türlü suçu ancak sistemin dışında kalan toplumsal muhalefet odaklarının başarabileceği bir kez daha kanıtlandı.

Üçüncü nokta, eyleme katılan kitlelerin süreç içinde artan tepkilerinin başlangıçta hiç kimsenin beklemediği boyutlara ulaşmasıydı. Eylemin giderek rejimi kökten sorgulayıcı hedeflere yönelme potansiyelinin belirmesiydi. Önümüzdeki süreçlerde de kitlelerin kendiliğindenci tepkilerinin veya çeşitli siyasal-toplumsal güçlerin biraraya gelerek ortaklaşması çok mümkün. Mevcut siyasal-toplumsal parçalanmışlığın doğal sonucu olarak belirecek bu tür dönemler devrimci dinamiklerin oluşması açısından önemli rollere sahip olacaktır. Bu tür dönemlerde sekte olmamanın, ısrarcı ve atak bir çizginin devrimcileri kritik toplumsal rollere yöneltebileceği görülmelidir.

Susurluk bir kez yaşandı. Hiçbir güç bunlar yaşanmamış gibi yapamaz. Devrimcilerin ataklık ve becerilerine bağlı olarak zaman, bu izlerin sonuçlarını ortaya çıkaracaktır.

Ortaöğretimde Demokratik Eğitim Kurultayı

Her alandaki anti-demokratik uygulamalar liselerde de yaşanıyor. Geleceğimizi belirleyen bir eğitim sisteminde söz sahibi olmamız bunun en açık göstergesi. Eğitim sisteminde yaratılan karmaşanın faturası biz öğrencilere kesiliyor. Her sistem değişikliği o sistemden çıkarılanların işine gelirken, bizler daha çok geleceksizleştirme, gericilik ve özelleştirme batağına itiliyoruz.

Öğrencinin söz sahibi olmadığı eğitim sistemi anti-demokratik, gerici-faşist ve paralı. En büyük sorunlardan birisi olan fırsat eşitsizliği okullar arası eşitsizlikten, ana dilde eğitim hakkının engellenmesine kadar bir dizi alanı kapsıyor.

Fırsat eşitsizliğinin kökenlerinden birisi olan paralı eğitim küçük küçük ve alıştırma alıştırma geldi. Spor, tebeşir, silgi, karne, servis paraları bir yangının küçük kıvılcıklarından başka birşey değildi. Eğitimde özelleştirme ile eğitim sadece ayrıcalıklı sınıflar için bir hak olarak kabul edilirken, emekçi halk çocukları için lüks hale geldi.

Gericici faşist eğitim sistemi bizleri tektip, üretmeyen, düşünmeyen, sorgulamayan bireyler haline getirmeye çalışıyor. Tektip kıyafet yasası, sayfalar dolusu disiplin yönetmelikleri, şovenist, milliyetçi ve gerici bir kimliği dayatan ders müfredatı, ezberci, bilimsellikten uzak eğitim... Bunları öğrencilerin örgütlenme özgürlüğünün tamamen gaspedilmesi tamamlıyor. Kredili-karma sisteme geçiş ve son günlerin 8 yıllık eğitim tartışmalarında da gördüğümüz gibi, bu sistemde alınan kararlarda bizim sözüme yer yok.

Artık geleceğimizi kendimiz belirlemeli, sorunun aslı öğeleri olan öğretmenlerin ve velilerin de soruna sahip çıkmalarını sağlamalıyız. Veliler "eti senin kemiği benim" diyerek bizleri teslim ettikleri sistemin biz öğrencilere nasıl bir gelecek hazırladığını artık görmelidirler. Öğretmenler paralı eğitim ile tahsildar durumuna düştükleri, öğretmenliğin ek meslek haline geldiği ve kendilerinin de eğitim sisteminin belirlenmesi süreçlerinden dışlandıkları bilinciyle hareket etmeli, öğrenci-öğretmen-velileri kapsayan ortak mücadele zeminlerinin geliştirilmesine çalışmalıdırlar.

Bugün liseli gençlik hareketinin varolan eğitim sistemini teşhir etmeye, alternatif bilimsel-demokratik bir eğitim sistemini sunabilmeye, eğitim sisteminin sorunlarını mümkün olduğu kadar geniş bir liseli kitleyle tartışabilmeye ve demokratik lise mücadelesinin bir adım ilerisini görebilmeye ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçların karşılanması için Ortaöğretimde Demokratik Eğitim Kurultayı'nın örgütlenmesi önemli bir olanak olacaktır. Bu yüzden 17-18 Mayıs tarihlerinde "Eğitimde fırsat eşitsizliği, eğitimin özelleştirilmesi, gerici-faşist eğitim sistemi ve eğitimin demokratikleştirilmesi" gibi başlıklarla yapılacak olan Kurultay'ın hazırlık süreci, bizler tarafından bir eylem gibi görülmeli ve bu mantıkla örgütlenmelidir.

Kişisizleştirilmeye, geleceğimizin karartılmasına, özgürlüğümüzün kısıtlanmasına ve haklarımızın gaspedilmesine karşı Ortaöğretimde Demokratik Eğitim Kurultayı'na!

EMEK

Kamu toplu sözleşmeleri

Geleneksel sendikalar için ölüm, işçi sınıfı hareketi için fırtına öncesindeki

Büyük sessizlik

Yaklaşık 350 bin işçiyi ilgilendiren kamu işyerleri toplu iş sözleşmesi süreci sessiz sedasız geldi, geçiyor. Bundan önceki dönemlerde, kamuoyunda hatırı sayılır bir yer işgal eden kamu toplu sözleşmeleri, bu kez birkaç gün gazetelerin birinci sayfalarında yer almanın dışında, kimsenin ilgisini çekmedi. Sözleşmelerin çoğu imzalandı, diğerleri de imza aşamasına geldi. Ne bir eylem, ne ciddi tartışmalar yaşandı. Bir toplu sözleşme dönemi de böylece kapanıyor.

Bu sessizlik çeşitli nedenlere bağlı. Birincisi, Türk-İş zaten bu döneme baştan "yenik" olarak başlamıştı. Geçen dönem yapılan mitinglere, gösterilere; koparılan onca gürültüye rağmen, imzalanan toplu sözleşmelerin hükümet teklifinin üstüne çıkamaması, Türk-İş yönetimini "bundan böyle her sendika başının çaresine baksın; artık koordinasyon oluşturulmayacak" tavrına yöneltmişti. Bu tavır, Türk-İş içindeki muhalif sendikaların bağımsız tutumlarıyla da birleşince bu toplu sözleşme döneminin daha başında darmadağın bir yapı zaten oluşmuştu. İkincisi, Türkiye'nin gündemindeki sıcak gelişmeler (Susurluk, darbe vd.) sadece ücret artışı sorunu olarak topluma sunulan sözleşmelerin daha başından sessizliğe bürünmesine yolaçmıştı.

Aslında bu sessizlikten Türk-İş'in çıkarmak istediği tek şey, bu toplu sözleşme dönemini kazasız belasız atlatabilmektir. Enflasyon oranına yakın bir ücret artışı Türk-İş'in temel talebidir.

Ancak gelişmeler, Türk-İş'in bu "iyimser yaklaşımını ortadan kaldırdı. Verilen tavizler yeni tavizlerin kapısını araladı.

Sendikal bürokrasi Türkiye işçi sınıfını tarihinin en büyük yıkımına sürüklüyor. Ama işçilerin bu günkü suskunluğu "ebedi" değil

Yitirilen haklar, yeni hak kayıplarına yol açtı.

Refahiyol hükümeti, kamu toplu sözleşmelerine hiç de Türk-İş'in baktığı gibi bakmıyor. Hükümet, onca kavga-gürültü arasında, yeni bir devlet yapılanmasının bir parçası olarak emekçiler üzerinde uygulamayı planladığı politikaları bir bir hayata geçirmenin arayışı içinde. Bu politikaların merkezinde özelleştirme yer alıyor. Hükümet, bu sermaye politikasını, kamu toplu sözleşmelerini de vasıta olarak kullanarak bir an önce tamamlama sevdasında. Üstelik bu kez özelleştirme arenasında haberleşme, enerji, ulaştırma, sosyal güvenlik, sağlık gibi temel kamu hizmetleri yer alıyor. Buna bağlı olarak hükümet, emekçilerin sendikal örgütlülüğünü de olduğundan daha etkisiz hale getirmeyi hedefliyor. Sendikaları daha uzlaşmacı bir çizgiye çekmenin ötesinde, nicel olarak da sendikaları küçültmek bu politikanın başlıca unsurunu oluşturuyor.

İşte bu temel sermaye politikaları, hükümetin bu toplu sözleşme dönemine özel bir önem vermesine yol açtı. Hükümet önce, toplu sözleşmede hiçbir teklif sunmadı, aylarca suskun kaldı. Sonunda bu suskunluğun nedeni anlaşıldı. Hükümet, bu toplu sözleşme döneminin belki de son toplu sözleşme dönemlerinden biri olmasına yol açacak bir öneriyi sendikaların gündemine getirdi: eşel-mobil sistemi! Türkiye'deki sendikal hareketin düzeyi de gözönüne alınarak değerlendirildiğinde, eşel-mobil sisteminin toplu sözleşme yeteneklerini tümüyle köreltmekten başka bir sonuca yolaçması olanaklı değildir.

Tam bu noktada, hükümetin senaryosu adım adım uygulanmaya koyuldu. Yine kamuda toplu sözleşme görüşmeleri yürüten Hak-İş, toplu sözleşmeyi imzaladı ve eşel-mobil sistemini kabul etti. Türk-İş'ten önce Demiryol-İş, Şeker-İş gibi sendikalar sözleşmeleri imzaladı. Daha sonra sözleşmeler ardı ardına bitirildi. Hepsinde de eşel-mobil sistemi kabul edildi. Buna göre altı ayda bir, enflasyon artışları ücretlere otomatik olarak yansıtılacak. Ve belki de yeni bir toplu sözleşme döneminde hükümet hiçbir ücret teklifini görüşmeden enflasyon artışlarını ücretlere yansıtmayı sürdürecektir. Tabi bu enflasyon artışları, işçilerin ücretlerindeki gerçek kayıpları karşılamayacağı gibi, bugünkü gelir dağılımı adaletsizliğini güvence altına almanın bir aracı olacak.

Toplu sözleşmeleri imzalamayan, Türk-İş içindeki "sosyal demokrat" sendikalar da şu anda bir çaresizlik içindeler. Kendi başlarına bırakılmışlık duygusuyla karşı karşıyalar; daha ne kadar direnebilecekleri de belli değil.

Kabul etmek gerekir ki hükümet Türk-İş'i bu kez baştan teslim aldı ve Türk-İş içindeki tarafların da açık desteğiyle, sözleşmeleri kendi lehine "kazasız belasız" atlattı. Daha da önemlisi, özelleştirme sürecinin kapısını sonuna kadar açtı ve belki de önümüzdeki dönem karşısına çıkacak sendikal işçi sayısını yarı yarıya azaltmanın olanağını yakaladı.

Bütün bunlar Türk-İş içindeki bir kavgayı da kızıştırdı. Enver Toçoğlu, yanına Mustafa Özbek'i de alarak Türk-İş yönetimine sağ adına el koyma projesini açıkça dillendiriyor. En ver Toçoğlu'nun hükümetten destek aldığı da açık. Ancak böylesine keskin bir saflaşmanın Türk-İş'te ister istemez bir çatlama yaratması güçlü bir olasılık. Bu nedenle "sosyal demokrat" sendikaların tümüyle dışlandığı bir Türk-İş olasılığı her zaman kuşkuyla karşılanmalıdır. Ne kadar küçülse ve etkisizleşse de, sermayenin her zaman bir "Türk-İş'e" gereksinim duyduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Bu toplu sözleşme döneminin işçiler açısından ortaya koyduğu çok açık bir tablo var. Artık Türk-İş bir çatı örgütü bile değildir. Bir şemsiye olma işlevini bile yitirmiştir. Tümüyle işlevsiz, etkisiz bir

Devlet, "sivil toplum"unu nasıl yönetiyor?

Devlet iktidarındaki çatlak devlet güdümlü "sivil" toplum örgütlerini de iki arada bir derede bıraktı. Türk-İş, DİSK ve TESK MGK yönlendirmesiyle hükümet karşıtı bir "sivil dayanışma"ya yöneldiğinde, hükümet de kendi denetim mekanizmalarını işletti. Önce, açılan kredi olanaklarıyla TESK teslim alındı.

Hükümet, Türk-İş içerisinde bir "hükümet kanadı" oluşturmaya girişti. Bunun için, Enver Toçoğlunun "dosyasını çıkardılar. Toçoğlunun kesinleşmiş suçuna 6 aydan az bir ceza verdirerek ve dernekler yasasından yargılanmasını sağlayarak sendikacılık yaşamının sona ermesini

önlediler. Buna karşılık Toçoğlu da üzerine düşeni yaptı. Bağımsız sözleşme girişimlerinin liderliğini üstlendi ve Özbek'le birlikte "sağ operasyon"u başlattı.

EMEK

Makina-Kalıp yine ayakta

*Makina Kalıp'ın karını artırmak için uygulamaya soktuğu
ayrım politikası baltayı taşa vurdu*

*1992'de işyerinden atılan sendika 1997'de saat ücretli işçiler tarafından
bir kez daha örgütlendi.*

Eşel-mobil sisteminin toplu sözleşme yeteneklerini tümüyle köreltmekten başka bir sonuca yolaçması olanaklı değildir.

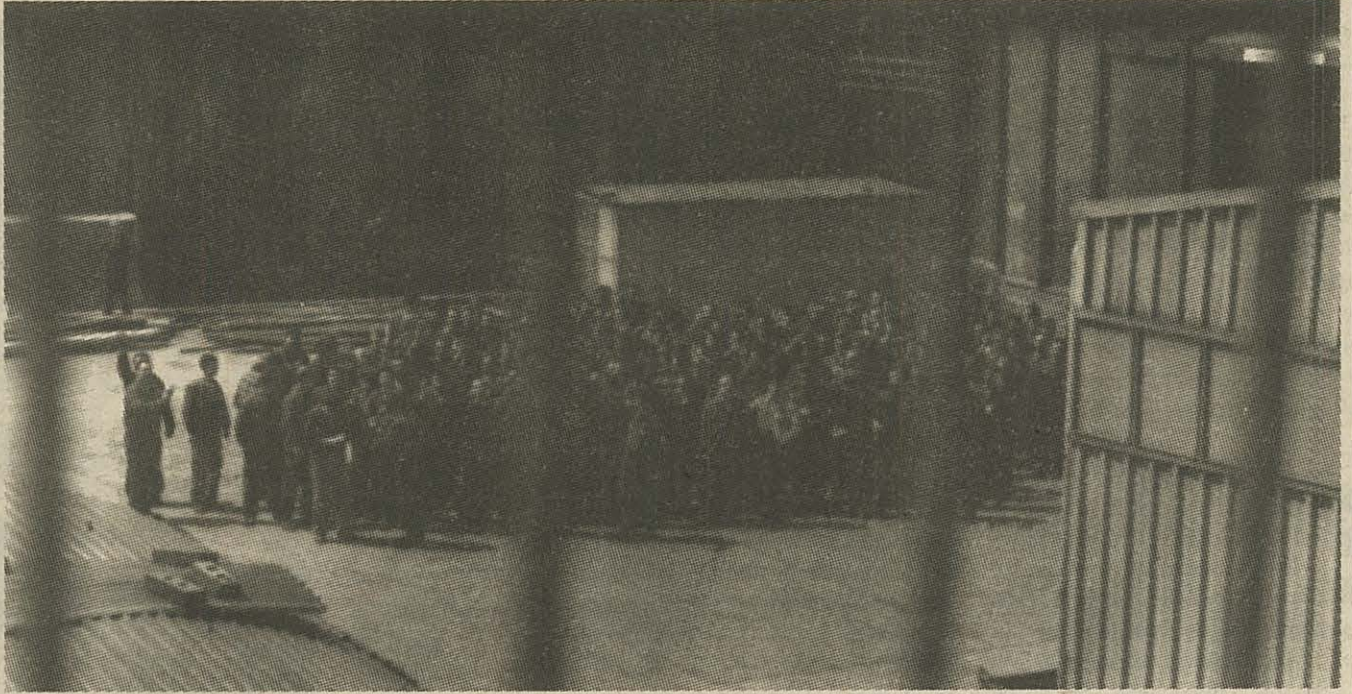
yapı haline gelmiştir. Bu yapıyı işçi sınıfının umudu haline getirme çabaları şiddetle reddedilmelidir. "Sınıf nerede ise biz oradayız" tavrı artık terkedilmek zorundadır. Bu, diğer konfederasyonların benzer eleştirilerden muaf tutulmaları anlamına gelmez elbette, ama özellikle Türk-İş'in artık en azından solun gündeminden

düşmesi gerekmektedir. Çünkü Türk-İş artık bir olanak olmak bir yana yalnızca pis kokulu bir kamburdur.

Sözleşme sürecinden çıkarılacak ikinci sonuç, özelleştirme ve eşel-mobil karşısında işçilerin bağımsız ortak eylemlilikleri hızla geliştirilmesidir. Bu yönde oluşan örgütlülükler, örneğin enerji işkolundaki girişimler desteklenmeli, güçlendirilmelidir. Özelleştirme sürecine müdahale edebilmenin başka bir aracı kalmamıştır. Özelleştirmeye maruz kalacak olan işçiler ve kamu çalışanları bağımsız (Türk-İş'ten de bağımsız) ortak örgütlülüğe dayalı mücadeleyi başlatmak zorundadırlar.

Üçüncüsü, yeni bir sendikal hareketin nüveleri oluşturulmalıdır. Herşeyin hızla değiştiği ülkemizde, sendikal örgütlülüklerin de aynı kalması beklenmemelidir. Sendikal hareket ciddi bir alt-üst oluş süreciyle karşı karşıyadır. İçinde bulunduğumuz yol, sendikal yapıları topyekün etkisizleştirme tehlikesiyle başbaşa bırakmaktadır. Toplu sözleşme yetkilerinin bir bir iptal edilmesi olasılığı her zaman vardır ve hükümet istese pek çok sendikayı yetkisiz bırakabilecektir. Artık böyle bir sendikal yaşam olanaklı değildir. Bugünkü sessizlik geleneksel sendikalar için ölüm sessizliği, işçi sınıfı için ise firtına öncesindeki sessizliktir.

Devrimciler bu akış içinde, sınıf hareketine karşı görevlerini yerine getirmeli, boş hayaller peşinde koşmayı, statükolara sarılmayı bırakıp, bugünü kaybetmeyi göze alarak yarını kazanmak için yeni sınıf hareketini, yeni sendikal hareketi yaratma mücadelesine girişmelidirler. Bu konuda edinilen deneyim ve bilgi birikimi artık pratiğe geçirilmelidir.

8 9 Baharı, işçi eylemlerinin baharıydı. Ülkenin dört bir yanındaki kamu işçileri, 89 sonrasında birçok alanda verilen mücadeleye esin kaynağı olacak direniş örnekleri yarattılar. İşyeri işgalleri, iş bırakmalar, işçi sınıfının gündelik hayatına giren, 89 işçi dalgası, tüm olumlu ve olumsuz özellikleriyle ve ardında birçok önemli deneyim bırakarak geri çekildi. Onu yoğun bir işten çıkarma dalgası izledi ve 89 baharından sonra yaşanan direnişlerde öncü konumdaki birçok işyeri, sermayenin, özellikle tekel-lerin ciddi saldırılarına maruz kaldı. İşten çıkarmalar işyerlerinde sömürüyü yoğunlaştıracak yeni önlemler alınmasının olanaklarını

yarattı. Sendikasızlaştırma, taşeronlaştırma, işçi atma konusunda ciddi bir ilerleme sağlandı. Yoğunlaşan saldırılarla birlikte sendikal örgütlenmelerinden giderek kopan işçilerse, iş bırakma ve işyeri işgali gibi militan direniş biçimlerine daha az başvurmaya ve üretimden gelen güçlerini kullanmada önemli tereddütler yaşamaya başladılar.

Topkapı'da kurulu Şişe-Cam Makina Kalıp fabrikası, Türkiye'nin en büyük tekel-lerinden birisi olan Şişe-Cam şirketinin gereksindiği makineleri üretiyor. Makina Kalıp 89'u izleyen direniş günlerinde Topkapı'nın en hareketli işyerlerinden birisiydi. Ancak birçok işyerinde ciddi işçi direnişleriyle karşılaşan Şişe Cam şirketinin sendikalaşma konusunda aldığı önlemlerden bu işyeri de nasibini aldı. "İşten çıkardığı işçiyi geri almama" ilkesiyle hareket eden Şişe Cam, 1992 sonrasında Makina Kalıp'ı sendikasızlaştırma ve işçiler arasında statü farkı yaratma bakımından önemli adımlar attı. İşçi önderlerinin çoğu işten çıkarılırken, işe alınanların sözleşmesine "sendikaya üye olmama" şartı konuldu. İşyerinde iki ayrı statü yaratılarak sömürü koşulları ağırlaştırıldı. İdari görevlere getirilen ve

diğer işçiler tarafından "memur" olarak adlandırılan 140 işçi asgari sendikal haklara sahip biçimde çalıştırılırken, 230 işçi saat ücretli çalışıyor. 20-30 milyon arasında ortalama ücret alan bu işçiler temel haklardan yoksunlar ve işten atılma riskini daha fazla hissediyorlar. 3 milyon dolarlık makinelerin 1 milyon dolara maledildiği işyerinde karlılığı artıran da esas olarak saat ücretli işçiler.

Ancak Makina Kalıp'ın karlılığını artırmak için yarattığı bu ayrım şimdi baltayı taşa vurdu ve 1992'de işyerinden atılan sendika 1997'de saat ücretli işçiler tarafından bir kez daha örgütlendi. Birleşik Metal-İş sendikası çatısı altında yürütülen sendikalaşma faaliyeti son bir yılda hızlandı ve işçiler Kurban Bayramında dayatılan fazla mesaiye 3 saatlik uyarı direnişiyle yanıt verdiler. 16 Nisan'da yapılan iş bırakma eylemini izleyen 15 gün içinde işyerindeki işçilerden 235'i sendikaya üye oldu.

Birleşik Metal-İş sendikasının işyerinde çoğunluğu almasıyla birlikte işveren yeniden saldırıyı yoğunlaştırdı ve aralarında işyerindeki komite üyesi 3 işçinin de bulunduğu 9 işçi işten atıldı. Bunu 24 Nisan günü yapılan 30 saatlik iş bırakma ve işyeri işgali izledi.

Direniş, işverenin sendikalaşma hakkını tanıması ile bitirildi. Diğer yandan işyerindeki komite, özellikle öğle paydoslarında yaptığı eğitim çalışmalarıyla, işçileri yeni bir saldırı karşısında uyanık tutmaya çalışıyor.

89 baharını izleyen işçi direnişleriyle karşılaşılırken küçük ve etkisi sınırlı görülen bu direniş örneği, bir kez daha işçi hareketinin önümüzdeki dönem ihtiyaçları açısından önemli sonuçlara işaret ediyor. Şişe Cam gibi Türkiye'nin en önemli tekel-lerinden birinin sendikasızlaştırma ve hak gaspı politikalarına karşı mücadelenin en önemli adımlarından birisi, bu işkolundaki tüm sendikaları ve işçileri kapsayan topyekün bir mücadelenin geliştirilmesi olacaktır. Bu topyekün mücadele ihtiyacı, 89'u izleyen günlerde önemi giderek unutulmuş işyeri örgütlenmelerinin, sermayenin bütün sistematik saldırılarına karşı yükseltilecek direnişlerde, işçilerin elindeki en önemli silah olduğunu bir kez daha vurgulamaktadır. 89'da kamu işçilerinin içinden boyveren işyeri komiteleri bu kez saldırının yeni hedefini oluşturan işçi kesimlerinin içinden boyverme potansiyeline sahiptir.

Onlar bu sıralar hayli öfkeli
Onlar bu sıralar hayli hassaslar
Bir bakışta dostu-düşmanı ayırmıyorlar.
dost olarak geldinse onlarla tanış,
onları dinle, onlarla uzun uzun konuş.
Bu insanlar hayatı ve hayatları olan
doğayı altından çok severler.
Onlar bilirler ki; ölümler altın takmaz.
(Bergama'da bulunan 17 köy Kitabesi taş anıttından)

**ONLARI TANIYORSUNUZ:
BERGAMA KÖYLÜLERİ**

**18 MAYIS'TA YİNE EYLEMDELER
ŞİRKET VE DEVLET YETKİLİLERİ
HERKESİ EYLEMLERİNE ÇAĞIRIYORLAR**

"Yeni"nin içindeki

Savaş Rejimi" toplumsal tepkilerin düzeni sorgulayan siyasal biçimler kazanmasının önündeki en ciddi engel. Ama toplumun ezilen ve sol kesimleri içerisinde bu rejimin "sürekli" olmadığına, fazla uzun süremeyeceğine dair gizli bir inanç bulunuyor. Solun bir kesimi, yaşanan her ciddi siyasal sarsıntıyla birlikte daha esnek bir rejim düzenlemesine gidileceği beklentisiyle "geçiş süreci" saptaması yapıyor. Bu beklenti, yaşanan krizin ardından, sistemin kendi mantıksal kuralları gereğince, mutlaka daha medeni ve yumuşak bir istikrar evresine ulaşacağı varsayımına dayanıyor. Bu varsayım, toplumsal muhalefeti, daha köktenci mücadele ve örgütlenmelere yönelmek yerine çatışma zeminlerinden geri durmaya, bir başka deyişle sağcılaşmaya itiyor.

Bugünkü rejimin genel çerçevesini belirleyen, oligarşinin emperyalizmle yeniden yapılanarak bütünleşme sürecidir. Ama savaş rejimin bu süreç tamamlandığında yerini "olağan" yönetim biçimlerine bırakıp bırakmayacağını ve gerçek hayatta yeni sömürgeler için "olağan" bir rejimin olup olmayacağını belirleyecek olan, bu süreçte sömürge toplumlarına dayatılan yeni toplumsal doku, dolayısıyla da emperyalist-kapitalist dünya sisteminin üzerinde yükseldiği ilişki ve çelişkilerdir.

Emperyalist-kapitalist dünya sisteminin bugünkü çerçevesi, 19.yy'ın sonlarından 1980'li yıllara uzanan bir devrimci sürecin yıkıntıları üzerinde şekillendi. Sistemin yeni çerçevesinin dayandığı temel ilişkilerin analizi başlangıçta pek kolay değildi. Herşeyden önce bu çerçevenin içinde beliren ve "muhafazakarlığın" damgasını taşıyan ilk çatışmalar, yeni durumun dinamik bir çözümlemesi için elverişli araçlar sunmuyordu. Bu nedenle sol, "yeni" durumu çözümleyici değil, tasviri bir yaklaşımla ele aldı. "Yeni Dünya Düzeni" ve "küreselleşme" kavramları, egemenlik ve sömür ilişkilerinin yeni çerçevesini tasvir eden kavramlar olarak, egemen sınıflardan ödünç alındılar.

Üretici güçler, üretim ilişkileri, sınıf mücadelesi ve uluslararası askeri-politik düzenin işleyişinde yaşanan değişimleri tarif etme bakımından bir süre kayda değer bir yarar sağlamış olan bu kavramlarla yaşanan sürecin gerçek yönelimlerini kavrayabilmek olanaklı değil. Çünkü bu kavramlar, emperyalist kapitalist dünya sisteminin güncel düzeninin dayandığı baskıcı ve sömürücü temeli gizlemek amacıyla piyasaya sürüldüler. Tamamlanmış, bitmiş, kendi içinde tutarlılığı olan bütünsel bir ekonomik-politik modeli de tanımlamıyorlar. Emperyalistler, bu kavramlarla kendi ekonomik-politik stratejilerini, siyasal-toplumsal programlarını ifade etmektedirler.

**Uluslararası
tekelci
sermaye,
krizini aşmak
için,
çok yönlü ve
topyekün bir
savaş
stratejisine
yöneldi.**

Önümüzdeki sürecin gelişme yönünü açığa çıkaran çözümleme araçları olarak kullanıldıklarında yanıltıcı olabiliyorlar.

Emperyalistlerin yeni programları, bir önceki dönemden önemli farklılıklar gösteriyor. "Refah devleti"nin yerine geçirilen "ucuz devlet", "ulusal güvenlik doktrini"nin yerine geçirilen "iç güvenlik doktrini", "hür dün-

ya'nın yerine geçirilen "uluslararası toplum", önceki dönemin toplumsal ve uluslararası ilişkiler çerçevesi ile belirgin bir farklılaşmanın öngörüldüğünü gösteriyor. Ama nasıl ki emperyalizmin önceki dönemdeki programı, dünya çapında örgütlenmiş belirli bir egemenlik ve sömür ilişkileri dizisinin üzerinde yükseldiyse, bugünkü programı da yeni bir egemenlik ve sömür ilişkileri dizisine dayanıyor. İçinde bulunduğumuz sürecin temel politik, ekonomik, toplumsal doğrultularını belirleyen de bu "yeni" ilişkiler dizisidir. Dolayısıyla, emperyalizmin yeni programı, sınıflar mücadelesinin yeni koşullarını ve bu yeni koşullarda, sermayenin emeğe karşı yeni egemenlik stratejisini ifade ediyor. Ezilenler kendilerini neyin beklediğini ve kurtuluş olanaklarının nerede olduğunu anlamak için emperyalistlerin ilan ettikleri "programlar"ın arkasında yatan egemenlik ve sömür ilişkilerinin karakteristik özelliklerine ve vazettikleri temel toplumsal çelişkilerle bakmalıdırlar.

Yeni egemenlik-sömür programı hangi temele dayanıyor. Emperyalist-kapitalist dünya sisteminin değişim süreci, '60'lı ve '70'li yıllarda derinleşen kriz içinde şekillendi. Sömürgecilik sisteminin daraldığı, sosyalizmin ve kapitalist sistemden kopma eğilimlerinin güçlendiği bu koşullarda sermayenin hareket alanında genel bir daralma ve kar oranlarında güçlü bir düşme eğilimi belirdi. Uluslararası tekelci sermaye, "stagfasyon" adı verilen, ekonomik durgunlukla enflasyonun aynı anda yaşanması biçiminde ortaya çıkan krizini aşmak için, çok yönlü ve topyekün bir savaş stratejisine yöneldi.

Kar oranlarını artırabilmenin iki temel koşulu bulunuyordu:artık değer sömürüsünün ve daralan dünya pazarının sınırlarını genişletmek. Bunun için, sömürgelerdeki kurtuluş hareketleri durdurulması, emekçi sınıfların toplumsal gücünün kırılması, sosyalizmin yıkılması ve insan emeğinin tüm etkinlik alanlarının kapitalist üretim zincirine dahil edilmesi gerekiyordu.

Bu stratejik hedefler, kar oranlarının artırılması için gereken genel koşulların

**Devrimin
güncel
çerçevesini
tartışmaktan
kaçınmanın
yarattığı
muğlaklık,
söylem
düzeyindeki
ifadesini
"yeni dünya
düzeni"
kavramında
buluyor.**

oluşturulması ve sermayenin genel hareket koşullarının değiştirilmesi demektir. Bu ise sermayenin, üretimin ve pazarın yeniden örgütlenmesini beraberinde getirecektir.

Dolayısıyla, "Yeni Dünya Düzeni" sosyalizmin yıkıldığı, hiçbir ülkenin kapitalist dünya pazarının dışında kalamayacağı, işçi sınıfının egemenlik ilişkileri karşısındaki sınırları zorlayan siyasal-toplumsal gücünün kırıldığı, sermayenin ise ilke olarak sınırsız hareket serbestisine sahip olduğu bir egemenlik ilişkileri programıdır. "Küreselleşme", sermayenin bu sınırsız hareket özgürlüğünün üretim ve pazar düzeyinde örgütlenmesi demektir. Emperyalist egemenlik ilişkileri, sömür ilişkilerinin genel toplumsal koşullarını oluştururken, sömür ilişkileri de egemenlik ilişkilerinin yeniden üretildiği temel işlevini üstlenir. "Yeni Dünya Düzeni" "Küreselleşme"nin genel toplumsal koşullarını düzenler, "Küreselleşme" "Yeni Dünya Düzeni"nin gelişimini belirler.

Sermaye hareketinin başlıca üç sınırı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi sermayenin somut formundan kaynaklanan sınırlar; ikincisi, maddi-toplumsal sınırlar; üçüncüsü, politik-kültürel sınırlardır.

Bu sınırların aşılabilmesi için öncelikle sermayenin bütün maddi, somut belirlemelerinden arınması zorunludur. Sermaye sonsuz hareket serbestliğine sahip olmak için öncelikle kendisini bu hareket serbestliğine göre yeniden örgütlemelidir.

Sermayenin bu tür maddi-toplumsal sınırlılıklardan en az etkilenen özgül biçimi "parasal sermaye"dir. Bu nedenle sermayenin küreselleşme programı ancak, mali sermayenin "parasal sermaye" ekseninde örgütlenmesi ölçüsünde uygulanabilir.

Maddi-toplumsal sınırların başında "insanlardan" kaynaklanan sınırlar gelmektedir. Bunlar üretimin gerektirdiği özel vasıflar ve işe koşulabilecek nüfusla, üretim zamanına bağlıdır. "İnsan" sınırının aşılması için, "iş"in, özel bir vasıf gerektirmeden, insan yaşamının tüm mekanlarıyla zamanlarında ve dünyanın her köşesinde yapılabilir hale getirilmesi gerekir.

Diğer bir maddi-toplumsal sınırı oluşturan ulusal sınırlar, üretim sektörleri arasındaki farklılıklar ve coğrafi sorunlar iki biçimde aşılmaya çalışılmaktadır. Üretim sürecinin ve pazarların dünya çapında bütünleştirilmesi ve üretimin teknolojik temelini iletişim-bilişim teknolojisi ekseninde yeniden yapılandırılması.

Bu nedenle, sermayenin küreselleşme programı ancak, iki temel üzerinde olanaklıdır. Bunlardan birincisi geniş çaplı bir işçileştirme ve işçi sınıfının savunmasız hale getirilmesidir. İkincisi, tek tek ülkelerin özgül üretim temellerini ve toplumsal koşullarını dikkate almayan bir üretim hiyerarşisinin kurulmasıdır.

Sermaye hareketinin üçüncü büyük sınırını meta üretiminin toplumsal sınırları oluşturur. Bu sınırlar esas olarak, kapitalist

eski:Emperyalizm

olmayan üretim ve devletin yürüttüğü üretim ve hizmetlerle çizilir. Kapitalizmin bugüne kadarki gelişimi içinde meta üretimine konu edilemeyen, geçimlik üretimden sanatsal üretime kadar uzanan bir dizi alanı kapsar. Meta üretiminin toplumsal sınırları, kapitalist üretimin tüm insani gereksinim alanlarına sokulması ve devletin kamusal hizmet işlevinin ortadan kaldırılmasıyla aşılmaya çalışılmaktadır. Bu ise, insanlar arasındaki bütün ilişkilerin sermayeye bağımlı hale getirilmesi ve devletin yalnızca zor tekelinden oluşan bir siyasal egemenlik aracı haline getirilmesi demektir.

Süreci belirleyen çelişkiler. Emperyalistler, küreselleşmeyle birlikte krizin temel unsurlarını oluşturan pazar ve üretim faktörlerine ilişkin sorunların çözüleceği ve bu temel üzerinde yükselcek olan emperyalist dünya düzeninin sonsuza dek ayakta kalacağı iddiasında bulunuyorlar. Bugün dünyanın her yerinde emekçilere ve yoksul halklara uyguladıkları şiddeti "eski" dünya ile "yeni" dünya arasındaki bir çatışma olarak açıklıyorlar.

Emperyalistlere göre, emekçilere ve yoksul halklara uygulanan şiddet, bir "geçiş dönemi" olgusudur; küreselleşmenin siyasal üst yapısını oluşturan Yeni Dünya Düzeni evrensel demokrasi, barış ve özgürlüğü temel almaktadır. Bu nedenle, "küreselleşen" dünyaya ancak demokratik bir siyasal-toplumsal rejimle girilebilir.

Emperyalizmin bu iddiası, solda, yaşanan yenilginin ağır sonuçları ve sınıflar mücadelesinin yeni koşullarına uyum göstermekte yaşanan güçlükler nedeniyle yalan-yanlış "yumuşama" beklentilerine yol açmaktadır.

Bu noktada emperyalizmin tarihinde sadece kısa bir kesiti oluşturan ve çok özel bir konjonktürün ürünü olan "refah devleti" döneminin, krizleri izleyen tüm büyüme dönemlerinin genel özelliği olacağına dair tarih-dışı bir kavrayışın etkisi görülmektedir. Krizi, kapitalizmin kendisine gösterdiği biçimde algılayan bu bakış açısı, saldırı politikalarını sadece yeni-liberalizme, parasalcı politikalara ya da belirli türden uluslararası düzenlemelere indirgeyerek, bu politikaların kısmen terk edilmesini, yeni bir istikrar evresinin başlangıç sinyalleri olarak yorumlayabiliyor. Oysa tarih bunun tersini söylüyor. Bir yandan, başlıbaşına Hitler faşizmi, Keynesci iktisadi büyüme politikalarının da pekala burjuvazi tarafından işçi sınıfına karşı bir saldırı aracına dönüştürülebileceğini gösteriyor. Diğer yandan egemen sınıflar ezilenler karşısında kullandıkları savaş araçlarını ve mevzileri "savaş kazandıktan sonra" da ellerinde tutarlar ve

işletirler. Emperyalist kapitalist sistemin bugünkü gerçek eğilimi de bu yöndedir. Emperyalist sistem, "kriz" süresince olduğu gibi "kriz sonrası"nda da, emekçilere, sosyalizme ve sistem dışı hareketlere karşı savaş halini korumaya çalışacaktır.

Emperyalizmin yeni programı insanlığa ekonomik ve politik bakımdan bir iyileşme vadetmemektedir. Öncelikle kaydetmek gerek ki, emperyalizmin yeni çehresinin altında yatan iktisadi temel, tekelleri kapitalizmdir. Tekelci kapitalizme özgü tüm çelişkiler günümüzde de işlemekte, emperyalizm, kapitalizmin genel ve sürekli bunalım dönemi olma niteliğini sürdürmektedir. Öte yandan tekelleri kapitalizmin bugünkü gelişim düzeyi bu çelişkileri derinleştirmekte ve yeni özellikler kazandırmaktadır.

Emperyalist ilişkilerin dünya çapındaki kurucu unsurları olan mali sermayenin, tekelin ve sömürgeciliğin yapısındaki evrim, dünya çapında yeni bir devrimci dalganın temel gücü, hedef ve biçimleri konusundaki tartışmalara ışık tutacak veriler sağlamaktadır.

Mali sermaye içinde parasal sermayenin ön plana çıkması, toplam artık-değer kitlesi içinde faiz ve rant gelirlerinin payını artırır.

Bu durum kar oranlarını eskisinden daha şiddetli ve sürekli bir düşüş eğilimiyle yüzyüze bırakacaktır. Sermayenin üretimden kopuk kitlesinin büyümesiyle sermaye egemenliğinin üretim dışı bir egemenlik halini alması eğilimi güçlenmiştir. Yüzyılın başında Lenin mali sermayenin bu özelliğini, "asalak kapitalizm" olarak tanımlıyordu. Asalaklığın vardığı dev boyutlar, kapitalist sistemin toplumsal ve tarihsel meşruiyetinin sonudur.

Parasal sermayenin temel bir rol oynadığı emperyalist bütünleşme, kapitalizmin gayrimişru ve akıldışı özelliklerini tırmandırmaktadır. Bu ise, sürekli ve zincirleme kriz eğilimlerinin güçlenmesi karşısında, emperyalizmin, kendisinin yolaçtığı toplumsal çelişkilere karşı küresel bir zor mekanizmasını sağlamlaştırmak zorunda olması demektir. Emperyalistler arasındaki iktisadi

birlik zeminleri, uluslararası askeri-siyasal örgütlerin artan rolü, uluslararası ilişkilerin "terörizm-demokrasi" ikilemine göre kurumsallaştırılması, düşük yoğunluklu demokrasi ve ulusal devletlerin iç düşmanla savaşa göre örgütlenmesi anlamına gelen iç güvenlik doktrini gibi çeşitli unsurlar, bir yandan yeni sömürgelerdeki "gizli işgalin" kapsamını genişletmekte, diğer yandan yeni bir devrimci dalganın daha ilk gelişme anlarından itibaren uluslararası düzeyde örgütlenmiş bir şiddetle yüzyüze ge-

leceğini göstermektedir.

Mali sermayenin örgütlenme biçimi ulus-aşırı bir niteliktedir. Ulus-aşırı örgütlenme ile iktisadi ve siyasi bakımdan "ulusal köklerinden" kopan sermaye, merkez emperyalist devletlerin zor aygıtlarına ve düzenleyici mekanizmalarına muhtaç olduğundan, ulus-aşırılaşma ulusal devletlerin ortadan kalkmasına değil, tekelleri sermaye ile ulus devlet arasındaki ilişkinin tek taraflı (tekelleri sermaye merkezli) bir kulanma ilişkisine dönüşmesine neden oluyor. Bu ise, bizzat ulusal devletlerin kendi toplumları nezdindeki meşruiyet temelinin tahribi anlamına gelmektedir.

Kapitalizmin ulus-aşırı örgütlenmesi, sömürü ve egemenlik ilişkilerinin temel bir eğilim olarak ulusal pazarlar üzerinden değil, "ekonomik alan" adı verilen bölgesel ekonomik birimler üzerinden örgütlenmesiyle sonuçlanıyor. (Bu noktada sermayenin bütünleşme eğilimiyle hemen yanbaşında yaşanan bölgeselleşme eğilimi, birbirine ters iki ayrı eğilim olarak değil, uluslararasılaşma sürecinin gerilimli ama birbirini tamamlayan iki ayrı yönü olarak ele alınmalıdır.) Emperyalist sömürü ve pazar ilişkilerinin "ekonomik alan"lar üzerinden örgütlenmesi ve yeni sömürge ülkelerin sömürsünde uygulanan tekniklerin yaşadığı evrim, birden fazla politik sonuç yaratmaktadır. Birincisi, vahşi kapitalist çalışma koşullarının örneğin Amerika-Meksika sınır bölgesinde olduğu gibi, emperyalist "merkezlerin" denetimindeki ekonomik sömürü alanlarında da yaygınlaşmasıyla birlikte, en azından belirli bölgelerde emekle sermaye arasındaki sömürü ve sınıf ilişkileri bakımından yeni sömürgelere benzer biçimler gelişiyor. Dünyanın yoksul ve zengin bölgeleri arasındaki gelir adaletsizliği hızla tırmanırken, klasik "merkez"lerde de güçlü bir toplumsal parçalanma ve eşitsizlik eğilimi derinleşiyor.

Emperyalizmin yeni sömürgelerde uyguladığı sömürü yöntemlerinde emeğin doğrudan sömürüsü ağırlık kazanırken, bu ülkelerin ucuz ve denetlenebilir emek piyasalarıyla ulus-aşırı üretim bandına ve pazara eklenmiş cepeler olarak örgütlenmesi çabası yoğunlaşıyor. Klasik sömürgeciliğin parçalanma sürecinin tamamlanması ve ulus-aşırı sömürgecilik sisteminin dünya çapındaki egemenliğinin tesis edilmesiyle birlikte, sömürgeler bağlı oldukları emperyalist ülkeye göre değil, bir bütün olarak uluslararası kapitalist ilişkiler ve dünya pazarı ile kurdukları ilişkilere göre katmanlaşmaya başladılar. Emperyalist sistemin zayıf halkalarının belirli bir coğrafyayla ya da belirli bir emperyalist devletin egemenlik alanıyla sınırlı olmayan bir çerçevede tanımlanabilmesi, sömürge devrimlerinin eskiden olduğu gibi belirli bir coğrafyayla sınırlı bir hareket

Emperyalizm, krizde olduğu gibi kriz sonrasında da emekçilere, sosyalizme ve sistem dışı hareketlere karşı savaş halini korumaya çalışacaktır.

olarak değil, aynı katman içinde yer alan ülkeler kuşağını kapsayan bir hareket olarak gelişeceğini gösteriyor.

Bir başka deyişle klasik sömürge sisteminin çözülüşünde "ulusal kurtuluş hareketleri" olarak başlayan toplumsal devrimler dönemi sona erdi. Emperyalist sömürü ilişkileri içinde emeğin doğrudan sömürüsünün ön-

plana çıkması, sömürge toplumlarının iç çelişkilerini şiddetlendiriyor ve sömürge devrimlerinin daha başından itibaren sınıfsal içeriği öne çıkan toplumsal devrimler olarak gelişeceği öngörüsünü güçlendiriyor. Günümüzde proleter devrimin en önemli bileşenlerinden birinin yeni sömürgecilik sisteminin krizinden doğacağı; bu devrimlerin kapitalist sömürü ve egemenlik ilişkileri açısından sömürge ülkelere benzer özellikler taşıyan sömürü alanlarındaki emekçileri etkileme yönünde güçlü bir potansiyele sahip olacağı görülebiliyor.

Diğer yandan aynı uluslararası koşullar devrimin olanaklarına tercüme edilebildiğinde, geçmiş devrimci dalgaların iki önemli sınırının aşılması yönünde güçlü bir potansiyel yaratabilecektir. Emperyalist bütünleşme eğilimi ve sömürge egemenlik ilişkilerinin sadece sömürgelerle sınırlı olmayan bir alanda topyekün bir savaş temelinde örgütlenmesi, yeni bir devrim dalgasının dünyayı sarsan etkilerini çoğaltacaktır. İnsani etkinliğin tüm alanlarının sermaye tarafından metalaştırılmasının işçi sınıfının bileşiminde yarattığı değişimler, sınıf mücadelesi ile diğer toplumsal mücadeleler arasında organik bir bütünleşme sağlanabilmesinin koşullarını güçlendirmektedir. Özellikle yeni sömürgelerdeki sınıf mücadelesi koşulları, politik ve toplumsal devrimin tek bir kesintisiz devrim süreci halinde kaynaştırılmasını çok daha mümkün kılmaktadır. İşçi sınıfının politik iktidar mücadelesinin toplumdaki tüm ayırım ve egemenlik ilişkilerini ortadan kaldıran bir devrim olarak örgütlenmesi çok daha olanaklıdır. Ama bütün bunlar, milliyetçilik, dinsel gericilik, etnik ve mezhepsel çatışmalar gibi tersine eğilimlerle birlikte varolan olanaklardır. Bu olanakları gerçek bir hareket haline dönüştürmek, devrimcilerin topluma ve kendilerine ilişkin bilincine ve müdahale pratiğine bağlıdır.

EMEK

Tıkamklık emekçilerin öz deneyimlerine dayanarak aşılmalıdır

Fiili İl Meclisleri

Sömürünün yoğunlaştırılması ve genişletilmesini hedefleyen yenden yapılandırma programları, savaş eksensli bir yönetim biçimini olgunlaştırıyor. Emekçilere karşı topyekün savaş, emperyalizmle bütünleşme temelinde özelleştirme, yoksullaştırma, örgütsüzleştirme politikalarına dayanıyor. Oligarşi bunun için emekçileri bölmeye, yalnızlaştırmaya çalışıyor.

Saldırı programının geriletilmesi, örgütlü ve açıktan bir direnişi gerektiriyor. Oysa bölünen ve yalnızlaşan emekçi kesimleri, giderek daha sağa çekilmeye, sağcılaşmaya başlıyorlar. Toplumsal muhalefetin farklı kesimleri savaş rejiminin gerçek iktidarını oluşturan sermayeye karşı emek eksenli bir temelde ya bütünleşemiyorlar ya da görelili bir bütünleşme, ancak düzeni tehdit etmeyen bir çerçevede gerçekleşebiliyor. Düzene karşı açıktan ve emekçi kesimlerin bütünselliğini temsil eden bir karşı çıkışın yaratılması, bugün herbiri kendi taleplerini savunan emekçi kesimlerin topyekün mücadelesini kapsayabilecek örgütsel formların yaratılmasını gerektiriyor. Oysa toplumsal muhalefet hareketi bugün sadece parçalanmanın ya da ağırlıkla sağ, düzen içi bir politik zeminde bütünleşmenin pratik araçlarına sahip.

Emekçi kesimlerin güncel taleplerinin, rejimin ve düzenin kendisinden özgürleşme talebiyle bütünleşebileceği militan kitle örgütlenmelerinin, herşeyden önce bugünün emekçi örgütlenmeleri tarafından karşılanmayan birkaç temel ihtiyacın somut karşılıklarının yaratılabilmesine olanak tanınması gerekiyor. Bunlardan birincisi, toplumsal muhalefet güçlerinin bugün düzenin sınırlarını aşamayan basit taleplerinin birleşik ve devrimci ifadesini kendi öz deneyimleri ile öğrenebilmelerinin sağlanması. İkincisi, "sol" bir politik hattın dayatmacı olmadığı gibi, söylemden ibaret olmayan somut mücadele pratikleri ve refleksleri ile ifade edilebileceği bir zeminin oluşturulması. Üçüncüsü, bugünün kurumsallaşmış ve gelenekselleşmiş muhalefet örgütlerinin tarzından farklı bir mücadele tarzının pratik örneklerinin sergilenmesi. Emekçi muhalefetinin bugün içinde bulunduğu kriz, ancak

bu temel ihtiyaçların karşılık bulabileceği mücadele örgütlerinin yaratılabilmesi ile aşılabilecek. Özellikle kamu çalışanları hareketi içinde bir süredir tartışılan fiili il meclisleri önermesi, işte bu temel ihtiyaçların nasıl karşılanabileceğine dair ilkesel düzeyde bir tartışma zeminini oluşturmayı hedefliyor.

Fiili il meclisleri önermesi, 89

sonrası muhalefet hareketinin geleneksel örgütlenmeler dışında yaratabildiği başlıca birkaç formun temel zaafiyetlerinin aşılabileceği politik bir çerçeve oluşturmayı hedefliyor. Bu yüzden önermenin temelini katı ve değişmez örgütsel bir model değil, doğrudan doğruya bu politik tartışma çerçevesinin kendisi oluşturuyor.

Toplumsal muhalefet hareketinin 89 sonrasındaki ana dinamikleri işyeri komiteleri, şube platformları ve öğrenci koordinasyonları olmak üzere üç temel form üzerinden şekillendi. 89 baharının hareketliliği içinde, tek tek işyerlerinde oluşan ve bazı bölgelerde bölge meclislerine dönüşmekle birlikte giderek yalnızlaşan işyeri komiteleri, giderek muhalefet hareketi içinde söylem düzeyinde bile unutulmuş bir kavrama dönüştü. Aynı tarihlerde oluşmaya başlayan sendika şube platformları ise, birçok yerde dikey bir derinleşme yaşamaksızın yaygınlaşarak "demokrasi platformları"na doğru evrildiler. Acak işyerine doğru derinleşememenin sıkıntısı platformların bütün mücadele pratiklerinde yansımaları buldu.

Platformların dar sendikal gündemlerin dışına çıkmasının yarattığı politik olanaklar, buraların şube yöneticilerinin temsil zeminini olmanın ötesine geçemeyen yapıları nedeniyle yeterince değerlendirilemedi. Platformlar, parçalı bir yapıdaki emekçi güçlerin basitçe yanyana durdukları muhalefet zeminleri olmanın ötesinde, bu emekçi güçler

dadır. Diğer yandan sol bir birleşik mücadele zeminini, sol hareketlerin sınıf hareketi içindeki "ilişkilerinin" toplamını biraraya getirme anlayışını aşan ve sınıf hareketi içinde düzen karşıtı politik bir hat oluşturan bir anlayışla ele alınmalıdır. Bu örgütlenmelerin "üyeleri" bütünsel ve demokratik bir politik emekçi hattının aktivistleri ve militanları oldukları ölçüde, sol bir konumu temsil edebilmelidirler. Sınıfın bütünsel çıkarlarını savunan sol bir mücadele zeminini aynı zamanda kendi iç demokrasisi ve siyasal kültürü açısından bu bütünleşmeyi sağlamanın örgütsel güvencelerine sahip olabilmelidir.

Fiili il meclisleri önermesi bu anlamda temel ayakları işyerlerinde olan, ancak işyerlerinde yaratılan örgütlenmelerin geleneksel sendikal yapılar ve düzen güçleri karşısındaki yalnızlaşmasını aşmayı sağlayan; işyeri ve bölgesel temelli mücadelelerin talep ve kazanımlarını genelleştirmeyi ve emekçilerin düzen karşısındaki politik talepleriyle bütünleştirmeyi hedefleyen; işyerlerindeki mücadele organlarını olduğu kadar, militan sendikal örgütlenmeleri de kapsayan esnek bir örgütsel çerçeve oluşturma önerisi olarak değerlendirilmelidir.

Fiili il meclisleri, işyerlerindeki çalışmanın sadece o işyerindeki sendikal varlığın kısmen korunabilmesine yaramasının dışında bir üst aşamaya sıçratılabilmesinin de olanaklarını yaratacak; aynı işyerindeki farklı statüden emekçiler için bir çekim merkezi oluşturabilecektir. İşyeri örgütlülükleri fiili il meclisleri ve yürütücü organları ile gerektiğinde başka ara temsil düzeylerini de yaratarak, tabanın alınan kararlara doğrudan katılmasını sağlayacak, temsilcilerin seçimle seçilmesi, geri çağırılabilmesi, geri dönerek danışabilmesi gibi ilkelerle mücadelenin gündelik ve dinamik bir temelde yeniden üretilebilmesini sağlayacaktır. Kamu çalışanları hareketi, gerek tarihi gerekse fiili, meşru, demokratik ve kitlesel mücadele ilkeleri ile böylesi bir mücadele örgütlenmesinin ilk örneklerinin yaratılabileceği bir zemin sunmaktadır. Bağımsız, militan ve birleşik bir sınıf hareketinin daha gelişkin formları bugün ancak sınıfın en dinamik kesimlerinin dinamik bir mücadele örgütü oluşturmaları sayesinde yaratabilecektir.

Bugün emekçi sınıf hareketi açısından "sol" bir tutumun en temel ölçütü ve ilk koşulu, hareketin tekil bir parçasının çıkarlarını değil, bütünsel çıkarlarını topyekün savunan bir örgütsel form ve eylem çizgisidir.

arasında organik bir bütünleşmenin olanaklarını artıran mücadele örgütlerine dönüştürülemediler. Bugün muhalefet hareketinin en dinamik kesimini oluşturan öğrenci gençliğin yarattığı koordinasyonlar ise, kalıcı bir politik hatta sahip bir mücadele örgütü oluşturmak bakımından önemli eksikliklere sahip olmakla birlikte, "sol" bir muhalefet örgütlenmesinin sahip olması gereken temel ipuçlarını yansıtır.

Bugün emekçi sınıf hareketi açısından "sol" bir tutumun en temel nesnel ölçütü ve birinci koşulu, sınıf hareketinin herhangi bir tekil parçasının çıkarlarını değil, bütünsel çıkarlarını topyekün savunan bir örgütsel form ve eylem çizgisidir. Emekçi sınıfın bugünkü örgütlenme biçimleri gözönüne alındığında düzen karşıtı birleşik bir mücadelenin mevcut sendikal örgütlenmeler ya da sendikal birlikler tarafından bütünüyle karşılanabilmesi olanaklı gözükmemektedir. Bu yüzden "sol" bir mücadele çizgisi ve bu mücadelenin örgütlenme biçimi, doğası gereği, fiili ve meşru bir zeminde gerçekleşmek zorun-

MUHALEFET

Öğrenci cephelerini birer mücadele örgütüne dönüştürmek için

Politik programa doğru...

Öğrenci hareketi dönemin bitmesine yaklaşan bugünlerde eylem zincirini 1 Mayıs ile noktalandı. Mevcut imkanları gözönüne alındığında gençlik muhalefetine ulaşılacağı hedeflerin gerisinde kaldığı görülüyor. Gençlik hareketinin geçen yıl elde ettiği mevzileri geriletmeye yönelik saldırılarla mücadele bu yıl temel eksen olarak karşımıza çıktı. Öğrenci hareketinin içinde bulunduğu sorunlar, kimi zaman örtülü, kimi zaman açık olarak kendini ortaya koydu. Diğer muhalefet alanlarında Susurluk gündemi ile yakalanan nisbi hareketlenme üniversitelere ancak kısmen yansdı.

Ortaya çıkan davranış zaaflarının ciddi bir program eksikliğinden ve genel olarak muhalefet etme anlayışının berraklaştırılmamasından ileri geldiği söylenebilir. Gençlik hareketi bağımsız gençlik örgütünün nasıl olması gerektiğine dair önemli bir mesafe katetmesine rağmen henüz kalıcı bir eylem çizgisi oluşturulamadı. Bunun sancılarını sürekli yaşamakla birlikte bu asli soruna teğet geçen tartışmaları yapmakla yetindi. Sahici bir ideolojik saflaşmanın olamadığı bu tip tartışmalarsa, öğrenci hareketinin suni gruplaşmalar ve gündelik taraf oluşlar yaşamasına neden oldu. Gidişatı tersine çevirecek önemli adımlardan birini, güncel politik sorunların, ideolojik bir eksene sahip genel tartışmalarla çözülmesi; öğrenci hareketinin genel eğilimlerini belirleyecek davranış ve eylem biçimlerinin belirlenmesi oluşturuyor.

Bu tarz bir tartışmanın öğrenci muhalefeti içerisinde yer alan bazı grupların geliştirmeye çalıştığı bürokratik anlayışı etkisizleştirme noktasında da işlevli olacağı açık.

Gerçek politik gerekçelere sahip bir saflaşma ise öğrenci hareketine politik bir zenginlik katacaktır. En somut örneklerden birisini faşizme karşı mücadele noktasında geliştirilecek tavrın kendisi oluşturuyor.

Öğrenciler 1 Mayısta

Bu yılki 1 Mayıs gösterilerinde dikkat çeken noktalardan biri katılımcıların içinde öğrenci gençliğin önemli bir bölümü oluşturmasıydı. Daha önceki 1 Mayıs'lara ağırlıklı çeşitli siyasal pankartlar altında katılan öğrenci gençliğin bu yıl kendi bağımsız örgütlenmeleri ile 1 Mayıs alanlarına çıkması iki noktayı belirgin hale getirdi. Birincisi, öğrenci hareketi böylece

Öğrenci hareketinin bugünkü gruplaşmaları, gerçekte politik bir saflaşmaya dayanmıyor.

Öğrenci hareketinin politik programının ana unsurlarından birini oluşturan faşizme karşı mücadele, özellikle sivil faşistlerin öğrenci hareketinin varlığına yönelik saldırıları ve tüm üniversiter unsurları baskı altında tutma isteği nedeniyle hayati bir önem taşıyor. Faşizme karşı mücadelede meşru savunmayı dahi genel öğrenci

topluluğundan kopuş gerekçesi sayan, meşru savunmanın bütünleyeni olan bir propaganda faaliyetini aktif çatışmaların karşısına koyan kimi grupların tutumları hayli ilgi çekici. Üniversitelerde yürütülen muhalefetin ve kısmen yakalanan sol atmosferin, faşizme karşı kesinti de olsa aktif bir mücadele verilmesiyle gerçekleşebildiğini hatırlatmakta fayda var.

Gelmiş olduğu noktayı büyük ölçüde geliştirdiği yeni örgütlenme ve mücadele anlayışına borçlu olan öğrenci koordinasyonları mücadele imkanlarını yeterince kullanabilmiş değiller. Türkiye'nin tüm büyük üniversitelerinde ardı ardına kurulan öğrenci koordinasyonları ciddi bir ihtiyacı karşı-

emek saflarında olduğunu kuşkuyla yer bırakmaksızın gösteriyor. İkincisi öğrenci hareketinin toplumsal muhalefetin temel bileşenlerinden biri olduğu ortak eylem platformunda kanıtlanıyordu. Ortak eylem platformlarında polis ve medyanın hedef gösterdiği gençlik, 1 Mayıs'ta örgütlü ve kitle- sel gücüyle böylesi bir saldırıyı olanaksız hale getirdi.

ladılar. Ne var ki bir muhalefet odağı olmanın ötesinde birer mücadele örgütüne dönüştürülebilmiş değiller. Saldırıları karşısında, doğal refleksi aşan bir mücadele programının benimsenmesi ve bu programın önemli kesintilere uğramaksızın sürdürülebilmesi sorunun aşılması için ilk adım olacaktır. Yaşanan en önemli eksiklik tekil demokratik istemler uğruna verilen mücadelenin iç bağlantılarının güçlü biçimde kurulamayıdır. Parasız eğitim mücadelesinde gösterilen başarı diğer demokratik talepler konusunda da yakalanmalıdır. Başarı kuşkusuz taleplerin bütünüyle elde edilmesinden öte bir anlam taşıyor. Öğrenci hareketinin mücadele ze-

minini genişleten, politik içeriğini besleyen ve mücadeleye katılımı arttıran bir içerik, önemli bir başarı olacaktır. Öğrenci hareketi önemli özelliklerinden birisi olan ısrarcılığını, demokratik üniversite talebini taraf olunan bir proje haline getirmek için seferber etmeli, mücadelenin karşısında duran engelleri bu bilinçle aşmaya çalışmalıdır. Taleplerin ideolojik bir eksende bütünleştirilebilmesi ve bağımsız bir politik hattın yaratılması bu bakımdan da kaçınılmazdır. Bu noktada verilecek tavizler öğrenci hareketinin bir süre için görece bir genişleme yakalaması ama sahip olduğu politik iddialardan da feragat etmesi anlamına gelecektir.

FAŞİSTLER 97

ÖLÜ SOFRASINDA
KURTLAR*MHP: Fikri de kendisi de iktidarda...*

Ölünün taziye defterine "Ne öğrendiysem senden öğrendim" diye yazan siyasi polis şefleri ve cenaze töreninde "bir çınar devrildi" diye ağlayan dışişleri bakanı, sivil faşist hareketin katliamlarla

dolu tarihinin ve MHP'nin savaş rejimindeki yerinin en iyi özeti. Savaş rejimi çetelerinin en militan siyasi temsilcisi Çiller, Türkeş'in ölümü sonrasında MHP'lileri ziyarete giden liderler

arasında da en fazla "bağra basılan" lider oldu. MHP'nin merkez sağın temel gücü haline gelmesi ve merkez sağın faşistleşmesi, savaş rejiminin çetelerle kopmaz bağının bir başka görünümü.

"Meğer herkes faşistmiş de haberimiz yokmuş!"

Türkeş öldü. Ardından bir övgü furyası başladı. O kırk yıllık çete başı! O katliamların sanığı! O milyonların nefretini kazanmış adam! O yalan ve boş laflarıyla ekranlarda boy gösterip izleyenleri aptal yerine koyan adam meğer ne "ılımlı, ne muteber, ne ileriye gören bir devlet adamı"ymış. Elbet işin içindeki iş hemen patladı. Meğer Türkeş rejim krizine çare bulmak için merkez sağın birleştirilmesini hedefleyen bir operasyonu hazırlayanlar ve yürütenler arasındaymış.

Hemen ardından da MHP'nin başına kim geçecek tartışması, aynı güncel misyonun sürdürülüp sürdürülmeyeceği etrafında ortalığı kapladı.

Ne var ki, sivil faşist hareketin genel niteliği, yeni dönemdeki misyonu ve devletin kendisinin dönüşümüne ilişkin sorunlar bu iki "magazin" boyutun gölgesinde bırakıldı.

Savaş rejiminin ihtiyaçları ve merkez sağın MHP'leşmesi.

MHP'nin merkez sağ içine çekilme çabası, salt bugün yaşanan rejim krizini atlatabilmek için uydurulmuş geçici bir taktik olarak değerlendirilmemelidir. Kuşkusuz, yaşanan siyasal parçalanmışlık tablosu içinde, RP karşısında bütünleştirilmek istenen merkez sağ açısından MHP'nin oy potansiyeli önemlidir. Ancak bu olgunun sadece çok yüzeysel bir kısmıdır. Daha önemli olan rejimin dönüşümü açısından ifade ettiği kritik anlamdır.

Eski MHP'lilerin 12 Eylül sonrasında diğer sağ partilerin, özellikle DYP'nin, polis örgütünün, bürokrasinin vd. içinde oynadıkları rollerin, bu süreçte oluşan savaş rejiminde kritik bir öneme sahip

20 yıl önce de böyleydiler (yukarda)... Şimdi böyleler (aşağıda)... Peki değişen ne?...

olduğu görülmektedir. "Susurluk çetesi" diye bilinen kadroların konumları bu açıdan son derece çıplaktır. Örtük MHP'lilikleri ile bu kadrolar savaş rejiminin ana çekirdeğini oluşturmaktadırlar.

Rejim krizi başkanlık veya yarı başkanlık sistemine yönelerek savaş rejiminin kapsamlı bir restorasyonu ile aşılmaya çalışılmaktadır. İşte böylece bir dönemde MHP'nin merkez sağın dinamik gücü olarak ele alınması savaş rejiminin bundan sonraki biçimleniş ve icraatlarının ne olacağına dair açık bir fikir oluşturmaktadır.

Daha baskıcı eğilimleri giderek güçlenecek olan savaş rejimine, daha faşizan zihniyetler ve kadrolar gerekmektedir. Bu nedenle, gerçekte MHP merkez sağa yaklaşmamakta, merkez sağ MHP'leşmektedir. Yaygınlaşan mafya odaklarıyla artan ilişkisiyle birlikte düşünüldüğünde, MHP'leşen ve mafya yöntemleriyle içiçe geçen bir yönelimin, merkez sağın 1946'lardan (hatta Hürri-

yet ve İtilaftan) 1990'lara uzanan "popülist" çizgisinde bir kırılma yaratabileceği görülmelidir. Hatta RP'nin son yıllarda merkez sağın elinden bu geleneksel "popülist" imaj silahını almaya yöneldiği söylenebilir.

Kısacası MHP'nin merkez sağ içine ele alınması, MHP'nin ılımlılaştırılmasından çok, merkez sağın ve rejimin daha fazla faşistleştirilmesi anlamına gelmektedir.

Savaş rejiminin kitle temeli.

MHP'nin merkez sağın temel güçlerinden birisi haline getirilmesi faşist hareketin temel görevleriyle ve ülkemizdeki

sağın tarihsel özellikleriyle de son derece uyumludur. Sol hareketin dünya çapında geri çekildiği koşullarda, sivil faşist hareket ve sağın bütün çeşitleri güç kazanmaktadır. Kabaca solun yenilgisi emekçi sınıfların yenilgisi; sağın güçlenmesi ise burjuvazinin kazancı olarak yorumlanabilir.

Bugünün Türkiye'sinde siyaset yelpazesinin ideolojik merkezi ortada değil, ortanın sağındadır. Bu ölçü genel olarak toplumun sağcılışmasının, özel olarak da faşizmin kitle temelini genişlemesinin çarpıcı göstergelerindendir. Sağ Türkiye'nin ayrılmaz varmadan içinde yaşadığı ortamdır. En azından savaş rejiminde Türkiye'nin gerçek siyasal ortalamasıdır.

Toplumun sağcılışmasında etkin bir rol oynamak faşist hareketin temel görevlerindendir. Burjuvazinin politik eylemi olarak ortaya çıkan sağ hareket, kapitalizmin gelişme dinamiklerine bağlı olarak muhafazakar, liberal, radikal vs. gibi çeşitli biçimlere bürünmüştür. Ancak Türkiye'deki sağ hareket bu nüansları belirsizleştiren bir tarihsel gelişim seyri izlemiş ve başından beri tutucu, gerici, İslamcı, faşist siyasal biçimler sağa egemen olmuştur. Sağ devletle bütünleşmiş geleneksel tutucu, gerici, bağnaz, feodal eğilimlere ve bu eğilimleri ağırlıklı olarak üreten kırsal kesimlere dayanmak zorunda kalmıştır. Buna kapitalizmin krizli yapısı da eklenince sağın en gerici, en şovenist, en terörist biçimlerinin üremesi için elverişli bir ortam meydana gelmiştir. 1980 öncesinde ayrımcılık ve istismar politikalarıyla, toplumu etnik, dinsel, mezhepsel gruplar halinde parçalayıp kutuplaştırmayı amaçlayan, güçlü iktidar özlemlerini körükleyen faşist terör aracılığıyla yapılmak istenen de, toplumun faşistleştirilmesidir. Halkın yürüttüğü direniş savaşı ile engellenebilen bu politika bugün savaş rejimi koşullarında, MHP'nin merkez sağa taşınmasıyla birlikte çok daha sistematik ve "devletli" bir özellik

FAŞİSTLER

TURANCILIKTAN
ÇETE REİSLİĞİNE

Sivil faşist hareketin tarihinden notlar

Faşistlere karşı gösterilen bu yoğun ilgi, faşistlerin merkez sağa kaymasından değil, faşistlerin düzenin merkezine çöreklenmesinden kaynaklanıyor

kazanmıştır. Dolayısıyla toplumun faşistleştirilmesi ve savaş rejiminin kitle tabanının genişletilmesi bakımından çok daha tehlikeli bir niteliğe bürünmüştür.

Sokak gücü olarak sivil faşist hareket.

MHP'nin merkez sağ içine çekilmesi zaten devletin çekirdek kadroları içindeki faşist unsurların yönetim güçlerini nicel ve nitel olarak arttıracaktır. MHP 1980 sonrasında kamuoyunda sola ve Kürtlere karşı sadece sivil bir tepkiyle ve bu yönde bir kitle çizgisi imajıyla karakterize olmaktadır. Rejim karşısındaki unsurları, potansiyel düşmanları ezme-yoketme görevini ise doğrudan devlet kurumlarına havale eden, yandaşlarının bu kurumların saldırgan politikalarının başını çektiği bir hareket görünümündeydi. Bundan sonra, devletle içiçe geçme halinin artacağı, yönetimlerde MHP'lilerin veya MHP kafalılarının çoğalacağı bir gerçek. Ancak bu durum, sivil faşist hareketin sokaktan çekileceği, sokak

Bedrettin Cömert
Faşistler hatletti
1 Temmuz 1978

aynı zamanda toplumdaki "kara para" ilişkilerinden en çok nasiplenen kesim olması nedeniyle de kriz döneminin atılğan ezici gücü olarak konumlanmaya çok yatkın, hatta istekli olmak zordur. O açıdan bu sokak gücünü sadece "ayaktakımı", "ser-seriler güruhu" olarak değerlendirmek gerekir. Bunlar ekonomik ve siyasal iktidarlarla içiçe geçerek, ekonomik ve siyasal yaşamda artan bir "ihtiyaç" halini alan mafya odaklarının potansiyel tabanıdır. Bu açıdan sağ tabanın ekonomik rantla, "kara para" ile ilişkisini kuran "öncü" unsurlardır.

Toplumsal muhalefete, emekçilerin ekonomik kazanım mücadelesine, Kürtlerin yaşam haklarına vd. karşı bir set oluşturma işlevi yine büyük ölçüde sivil faşist hareket tarafından yerine getirilecektir.

Elbette, sivil faşist hareket Türkiye'nin ölümüyle bir liderlik krizi yaşamaktadır. Bu boşluğun etkilerinin hemen doldurulamayacağı bellidir. Oluşacak parti yönetimlerinin faşist hareketin

bu ikili konumu, yani devlet yönetimi ve sokak gücü olma durumu arasındaki gerilimleri ve bağı yeterli beceriklilikte kuramamaları gibi bir noktada, sivil faşist hareket bölünmeye de uğrayabilir. Ancak böylesi bir durum da rejimin sivil faşist harekete olan ihtiyacını ve

ona düşen rolleri ortadan kaldırmayacak, daha krizli başka yapılar eliyle yerine getirilmesi anlamına gelecektir.

Sonuç. MHP'nin yönelimini yine savaş rejiminin krizi içinde yaşanan kendi krizi belirleyecek ve Türkiye'nin ölümü merkez sağın faşistleşmesini turandıran bir etken olacaktır. MHP'nin krizi egemen sınıfların hareketi yedekte tutma isteğiyle kendi dayandığı özgün dinamikler arasındaki gerilimden kaynaklanmaktadır. Merkez sağın faşistleşmesi ve MHP'nin devletleşmesi faşizme karşı mücadele bakımından 70'li yıllardakinden çok daha kapsamlı bir çerçeveyi gerekli kılmaktadır. MHP'nin yeni kimliği ve yeni lideri bu genel çerçevede alınmalıdır.

1 940'lardan 1960'lara kadarki yeni sömürgeleşme ve kapitalizmin olgunlaşma yıllarında henüz efendisinin hizmetine girmeyi "hak etmiş" güçlü bir faşist hareketten söz edilemez. Daha çok "Türkçü-Turancı" niyetlerle hareket eden ırkçı bir akım özelliğindedir. "Türk milletinin üstünlüğünü" ve yüksek çıkarlarını sağlayan bir toplumsal düzen öneren (tepkici olmayan) "aksiyoner" bir akımdır. Cumhuriyet kuşağı seçkinlerinden, kentli, küçük burjuva, bürokrat ve aydınlardan oluşmaktadır. Henüz "halkla buluşmamış", kitleleşme becerisini gösterememiş ve egemen yönetim aygıtıyla kaynaşmamıştır.

'60'lı ve '70'li yıllarda ise Türk liderliğinde MHP çatısı altında partileşmiş bir faşist hareket vardır. Faşizm artık kitleleşme olanakları yakalamıştır. Ülkü Ocakları gibi halka yakın militan ve yaygın bir örgüte sahiptir. Komünizmle mücadele dernekleri, komando kampları, işçi sendikaları (MİSK), dayandığı diğer kurumlardır. Devlet kurumlarında kadrolaşma derecesi artmıştır.

Bu yıllarda oligarşi bir egemenlik biçimi olarak "iç savaş" uygulamalarını gündeme getirir. Devlet, "özel harp" (kontrgerilla) stratejisine uygun olarak yapılır. "Özel harp" düzenin temel çatışmasından kaynaklanan ve emekçi halk hareketine karşı yürütülen "örtülü iç savaş"tır.

Faşist hareket bu dönemde görev değiştirerek, komünizme karşı bir kitle hareketine yönelir. Genel niteliğinde bir dönüm noktası yaşayarak tepkici (reaksiyoner) bir harekete evrilir. Mülk sahibi orta sınıfların, yoksul kesimlerin, Orta ve Doğu Anadolu kırlarının düzenden kaynaklanan tepkilerini anti-komünizm söylemi altında sola ve toplumsal muhalefete karşı bir tepki hareketi olarak örgütlemeye başlar. Faşist hareketin yeni stratejisi "anti-komünist iç savaş stratejisi"dir. Terör yöntemlerini benimseyen hareket, kontrgerillanın emrine girer, MHP yarı-askeri (para-militer) terörist bir örgüte dönüşür. 1974-80 arası, özellikle MC hükümetleri döneminde yükselen faşist terörün katliamları emekçilerden, aydınlara, Alevi halk kesimlerine uzanan birçok hedefe yönelir. Yükselen faşist terörün toplumun tümünü esir alması ancak anti-faşist direniş hareketiyle engellenebilir.

"Fikri iktidarda kendisi zindanda" sözü, faşist hareketin, 12 Eylül faşizminin kendi meşruiyetini sağlamak için sivil faşist harekete karşı mesafeli bir tutum takınmasından kaynaklanmaktadır. Ancak

bu dönemde de hareketin ortaya çıkardığı kadrosal ve toplumsal destek devlet tarafından kullanılmaya devam edilmiştir. Eğitilmiş faşist kadroların bir bölümü kontrgerilla tarafından devşirilmiş, bir başka bölümü devlet ve siyasal partilerde istihdam edilmişlerdir.

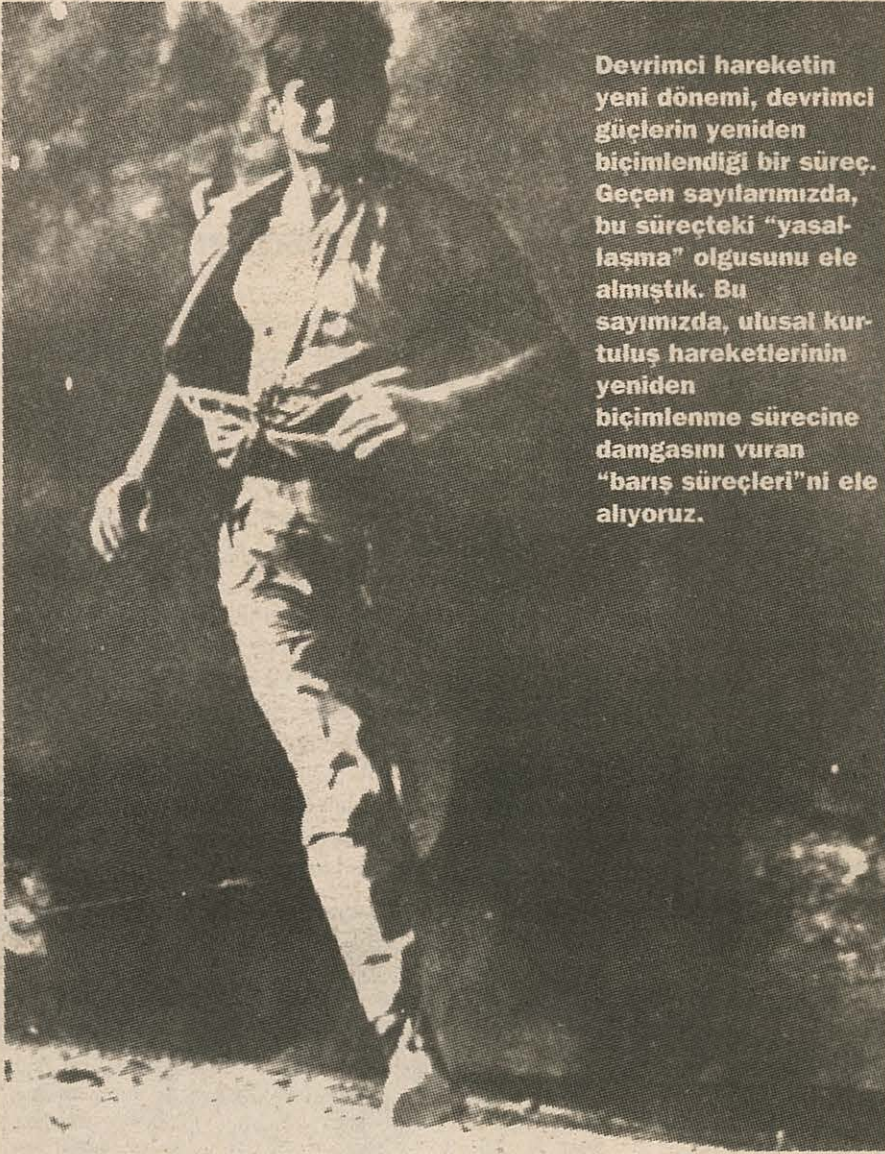
'90'larda Türkiye Cumhuriyetleri ve dış Türkler gibi etkenlerle tarihinde ilk kez toplumsal bir proje sahibi olan faşist hareket, "ya ülkücüler devletleşecek ya devlet ülkülecek" projesi gereğince olmasa da, savaş rejimiyle birlikte kendisini yenileştirme fırsatı yakalamıştır. Kürt savaşının katliamdan eroin kaçakçılığına kadar uzanan "bütün cephelerinde" aktif biçimde yeralan faşistler, bütün güçlerini savaşa toplumsal meşruiyet kazandırmak için seferber etmişler ve bu sayede kontrgerilla reisliğine kadar yükselebilmişlerdir.

Maraş
Çorum
Sivas
Malatya
Bahçelievler
Şentepe
Abdi İpekçi
Cavit O. Tütengil
Uğur Alacakaptan
Bedri Karafakioğlu
ve daha binlerce
ilerici,
demokrat, yurtsever...

HANGİ BALÇIKLA
SIVAYABİLİRLER

?

Devrimci hareketin yeni dönemi, devrimci güçlerin yeniden biçimlendiği bir süreç. Geçen sayılarımızda, bu süreçteki "yasallaşma" olgusunu ele almıştık. Bu sayımızda, ulusal kurtuluş hareketlerinin yeniden biçimlenme sürecine damgasını vuran "barış süreçleri"ni ele alıyoruz.

Hangi Barış?

ya çıkan denge durumu karşısında, kendilerine ulusal yönetim oluşturma olanağı tanıyan bir "birlikte yaşama" biçimine boyun eğmeleriyle gündeme geliyor. Bu süreçlerin işlemesi iki ögeye bağlı: Egemen ulusun, ezilen ulusun siyasal-toplumsal varlığını tanıması. Buna karşılık ezilen ulusun da, ulusal sorunun çözümünü özerk ulusal yönetim oluşturmaya aşmayan bir çerçevede ele alması. Böylece, ne yerel ne de uluslararası ilişkilerde radikal bir düzen değişikliğine gidilmeksizin, hareketin programı, ulusal yönetim oluşturmaya indirgenerek "uygulanabilir" hale getiriliyor.

Ezen ve ezilen uluslar arasındaki denge durumuna dayanan bir statükonun yasal-hukusal düzlemde kurulması ise emperyalizmin hamiliği ve gözetimiyle gerçekleşiyor. Bu durumda "ulusal sorun", verili uluslararası ilişkiler düzeni çerçevesine zarar vermeyen, aksine "görünüşte" ancak bu çerçeve içerisinde çözülebilen bir sorun halini almaktadır. Ulusal yönetimin kuruluşuyla "birlikte sözkonusu topluluk, "uluslar ailesinin" bir üyesi, yürürlükteki uluslararası hukukun meşru bir öznesi konumunu kazanmaktadır. Bir başka ifadeyle ulusal yönetim, eskiden olduğu gibi mevcut uluslararası egemenlik ilişkilerine alternatif bir uluslararası sistemin ilişkilerini yaratmamaktadır. Emperyalizmin küresel hegemonyasıyla çelişmekte, aksine bu hegemonyayı güçlendirmektedir. Ulusal kurtuluş güçlerinin son yıllarda gündeme gelen birçok barış süreci öncesinde, "silahlı mücade-

ortaya konulduğunda, daha önce "devrimci" bir toplumsal programa sahip olan ulusal kurtuluş hareketlerinin programları ve söylemleri de köklü bir dönüşüm geçiriyor. Ulusal kurtuluş hareketleri, mücadelelerini ulusal yönetim oluşturma hakkına indirgediklerinde, yürürlükteki uluslararası rejim açısından bir tehdit olmaktan çıkıyor ve mevcut uluslararası ilişkiler sisteminin bir parçası haline geliyorlar. Ulusal kurtuluş hareketleri barış için önce düzenle barışıyorlar.

Bu nesnellik, bugünkü "barış" süreçlerinin kapitalizmin genel saldırısı ve işçi sınıfı hareketinin genel gerileyişinin bir parçası olduğunu gösteriyor.

Barış süreçlerini soldaki bir "ihanet" in sonucu olarak değerlendirmek yaşanmakta olan gerçekliği hafife almaktan başka bir anlam taşımıyor. Elbette solun, emperyalizmin dayattığı barış politikaları karşısında genel olarak başarısız bir sınav verdiğinin, bundan 20-30 yıl öncesinin devrimci hareketlerinin bu süreçlerde milliyetçiliğe kaydığının altını çizmek gerek. Ama bundan 20-30 yıl önce egemen sınıflar da şimdiki "barış" süreçlerini uygulamaya sokabilecek konumda değillerdi. Bu nedenle, politik güçlerin karşılıklı konumlarındaki değişimi egemenler ve ezilenler açısından incelememiz ve değerlendirmemiz de bu temele oturtmamız gerekir.

Emperyalizmin ulusal sorun karşısındaki tutumu değişti mi? 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren ulusal kurtuluş hareketleri karşısında son derece saldırgan bir tutum içerisine giren emperyalistler, bugün tam tersi bir tutum içerisinden ulusal yönetimleri özendiriyorlar. Yeni Dünya Düzeni'nin ilanının hemen ardından yayınlanan uluslararası belgelerde ezilen ulus, milliyet, din ve mezheplerin haklarına büyük bir vurgu yapıldığı görülüyor. Emperyalistler için ulusal sorunlar "korkulu rüya" olmaktan çıkıyor.

Bugünkü "barış" süreçleri kapitalizmin genel saldırısı ve işçi sınıfı hareketinin genel gerileyişinin bir parçasıdır.

Klasik sömürge sistemi çözüldü.(1) Bugün ulusal sorunlara klasik sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketleri damgasını vuruyor. Ama bu, insanlığın "ulusal sorun"ları çözdüğü anlamına gelmiyor. Emperyalist-kapitalist sistem uluslar hiyerarşisini sürekli olarak yeniden üretiyor. Kapitalist dünyadaki egemenlik ilişkileri, ulus-devlet sınırları içerisinde azınlıkta bulunan ulusal toplulukları ezmeye devam ediyor. Günümüzün ulusal sorunları ise, örneğin bundan 50-60 yıl öncesinde, klasik sömürge sisteminin dağılmaya başladığı zamanlarda olduğu gibi, emperyalist-kapitalist sistemi tehdit eden dünya çapındaki halk hareketlerine yol açmıyorlar. Aksine, gerek eski dönemden devralınan ulusal sorunlar, gerekse yeni gündeme gelenler, sermayenin uluslararası hegemonyasını güçlendirebiliyorlar. En azından emperyalizm ulusal hareketlerin hedeflerini, kendisinin koşulladığı barış süreçlerinin genel çerçevesine daraltmaya çalışıyor.

Bugün ulusal sorunların "barış süreci" adı verilen süreçlerde çözülmesi genel bir olgu. Güney Afrika, Filistin, İrlanda, Bask ve Sri Lanka barış süreçleri bunların önde gelenleri.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, devrimci iç savaşlardan farklı olarak, tüm ulusal kurtuluş savaşları bir "barış anlaşmasına" ulaşmayı amaçlar. Çünkü bu savaşlarda "barışa" taraf olmak, ulusal kurtuluş hareketinin ulusu temsil eden politik güç olarak tanınmasıyla olanaklıdır. Hemen tüm kurtuluş savaşlarında barış süreçleri, ulusal kurtuluş güçlerinin işgalci/sömürgeci gücün, ezilen ulusun ana yurdundaki askeri denetimini kıldığı askeri başarıların ardından gündeme gelmiştir. Bu durum ister Cezayir Anlaşması'nda olduğu gibi sömürgeci devletle karşılıklı görüşmeler yoluyla olsun, isterse sömürgeci terketmek zorunda kalan sömürgeci devletin barış masasına oturmamak ve kağıt üzerinde savaş halini sürdürmekle birlikte fiili duruma boyun eğmesiyle sonuçlansın geçerlidir.

Bugünkü barış süreçlerinin, geçmişteki başarılı ulusal kurtuluş hareketleri sonucunda ortaya çıkan barış süreçlerinden farkı da buradadır. Bugünkü barış süreçleri, en başarılısından (ANC) en başarısızına dek (Güney Kürdistan), ezen ulusla ezilen ulus arasında, ana yurt topraklarında ortaya çıkan bir güçler dengesine dayanmaktadır. Barış süreçleri, ulusal kurtuluş güçlerinin, orta-

SOL

Uzun bir süre ulusal sorunlar karşısında kör ve sağır olmayı tercih eden emperyalistlerin ulusal sorunlar karşısında ki şimdiki duyarlılığı nasıl açıklanmalı?

Bu durumun arkasında paradoksal bir biçimde emperyalizmin "ulus-devlet"le çelişkisi bulunuyor. Sermayenin "küreselleşme" adı verilen ulus-aşırı örgütlenmesi, 19. ve 20.yüzyılda kurulan ulusal devletlerin korumacı ve devletçi kabuğunu parçalamaya, aşındırmaya, zayıflatmaya yöneliyor. Bugünün dünyasındaki ulusal sorunlar ise genellikle belirli bir ulus-devletin sınırları içerisinde yaşanan sorunlar. Belirli bir ulus-devletin sınırları içerisindeki ezilen ulus ve milliyetlerin "üniter devlet" yapısını sorgulayan hareketleri, emperyalizm açısından, ulus-devletin korumacı-devletçi kabuğunu aşındırmayı sağlayacak bir araç olarak ele alınıyor. (2)

Bu noktada görülmesi gereken ilk olgu, emperyalizm açısından önemli olanın, "üniter devletin" merkezi yönü olduğudur. Emperyalistler, korumacılık ve devletçilik zırhının parçalanması için merkezi devletin bağımsız bir bütün halinde işleyişinin dokunulmaz olmaktan çıkarılması gerektiğinin bilinciyle hareket ediyorlar. Daha önce ulus-devletlerin "iç sorun"ları olarak kabul edilen sorunlar, bir kez "uluslararası toplum"un sorunu haline getirildiğinde, sözkonusu ulus devletin hükümlerlik hakları da sınırlanmış oluyor. Hükümlerlik haklarına getirilen sınırlama yalnızca sözkonusu ulus-devletin, çatısı altındaki ulusal topluluklarla ilişkisinde kendisini gösteren bir sınırlama değil. 20.yüzyılın başında "büyük"

devletler, eski tip çok uluslu devletlere ulusal ya da dinsel sorunlar nedeniyle müdahale ettiklerinde, genellikle imparatorluğun sözkonusu tebası aracılığıyla belirli ekonomik ya da siyasal çıkarlar elde ederlerdi. Örneğin büyük devletlerin Osmanlı imparatorluğundaki Ermeni sorununa müdahaleleri bu hedefi gözetiyordu. Günümüzdeki müdahalelerin hedefi ise, ulus-devletin kendi hükümlerliğini, uluslararası ekonomik ilişkilerin ve uluslararası ilişki düzeninin küresel bütünlüğünün gereksinimlerine tabi kılmak.

Emperyalizm sadece bununla da kalmıyor, ulusal sorunların yol açtığı savaşırlardan, örneğin Yugoslavya ya da Irak sorununda olduğu gibi, doğrudan askeri müdahaleyi de içine alan bölgesel bir denetim için yararlanıyor. Yani emperyalizmin ulusal sorunlara bugünkü mü-

dahalesi yalnızca sorunun yaşandığı ulus-devletin koruyucu zırhını parçalamakla sınırlı bir amaç taşıyor. Emperyalistler ulusal sorunları bölgeselleştirerek, bunlardan bölgesel egemenliklerini güçlendirmek için yararlanıyorlar. Emperyalizm bir bölgedeki ulusal sorunun çözüm tekeli eline aldığı anda aynı zamanda bir yandan bu bölgedeki bütün ulusal yönetimlerin hükümlerlik haklarını da sınırlanmış oluyor. Diğer yandan emperyalizmin askeri gücü ekseninde yeni bir bölgesel yönetim düzlemi oluşturuyor. Bosna ve Somali'deki "Çokuluslu Güç", Türkiye'deki "Çekiç Güç" pratikleri bu gerçekliğin somut görünümüdür.

Sonuç olarak bugün, "Barış Süreci" adı verilen politik süreçlerin emperyalizm tarafından özendirilmesinin arkasında bu süreçlerin emperyalist sömürgecilik ilişkilerinin yeni gereksinimlerini karşılamak açısından uygun koşullar sağlanmasının yatığını söyleyebiliriz. Bu noktada emperyalizm için önemli olanın, bu tür sorunların kalıcı bir çözüme ulaşmasından çok, çözüm süreçlerinin uluslararasılaştırılması olduğunu görmek gerekiyor. Dolayısıyla emperyalizm, ulusal sorunların çözümünden değil, ısıtılabilir sorunlar olarak sürmesinden yanadır. "Barış Süreçleri" de ulusal sorunları değil, emperyalist sömürgecilik sisteminin sorunlarını çözmeyi hedeflemektedir.

Barış süreçleri ve sol. Barış süreçlerine yönelen ulusal kurtuluş hareketlerinin devrimci niteliklerini yitirmesinin temelinde basit bir taktik hata bulunmaktadır. Çünkü bu tür ulusal kurtuluş süreçleri, bizzat barış sürecinin kendisine neden olan "pat" durumları

ortaya çıkmadan çok önce kaçınılmaz sonlarını hazırlamış oluyorlar. Üçüncü dünyada yaşanan ulusal sorunların büyük bir çoğunluğunda egemen ulusla ezilen ulus aynı genel sosyo-ekonomik çerçeve içerisinde yer alıyorlar. Ve Güney Afrika gibi aşırı örnekler dışında, ezilen ulus bu çerçeve içerisinde genellikle bir azınlık durumunda bulunuyor. Bu durumda ezilen ulusun özgürlük mücadelesi, ancak ezen ulus içerisinde bir toplumsal saflaşmayı hare-

kete geçirebildiği oranda başarılı olacaktır. Ulusal sorun, "başka bir ulusu ezdiği için kendisi de özgür olamayan" ulusu da kapsayan devrimci bir toplumsal hareketle bütünleşebildiği takdirde çözülebilecektir. Ezilen ulusun özgürlük mücadelesinin toplumsal bir devrim biçimini kazanmadığı; egemen ulusun ezilen ve ezen sınıfları arasındaki mücade- lenin geri bir düzeyde seyrettiği koşul-

larda, böylesi bir bütünleşmenin gerçekleşmemesi kaçınılmazdır. Bu durumun sonucu ise egemen ulusun ezilen sınıfları arasında şovenizmin güçlenmesi olacaktır. Devrimci hareketin dünya çapında geriye çekildiği günümüz koşullarında, toplumsal güçlerin karşılıklı ilişkisi tam da böyle bir konjonktür sunmaktadır. Elbette ezen ulusun devrimcileri, ulusal sorun karşısında emekçilerin gerçek çıkarlarını ifade eden devrimci bir toplumsal saflaşmayı yaratmakla görevlidirler. Bu nedenle ezilen ulusların özgürlük mücadelelerinin toplumsal devrim biçimini kazanmaması ezen ulusun devrimcilerinin de zaafiyetini gösterir. Ancak (I. ve II. Dünya Savaşı da içinde olmak üzere) tüm uluslararası savaşların toplumda devrimci bir saflaşmanın olanaklarını kısıtladığı da bilinmektedir.

Sonuç olarak, bugünün dünyasındaki ulusal sorunların çözümü, klasik sömürge sisteminin çözüldüğü dönemdeki "sömürgeci devrim" perspektifiyle ele alınamaz. Ezilen ulusun burjuvazisini ilk aşamada kendi ittifakları arasında gören eski tip sömürgeci devrim süreçleri artık geçerliliğini yitirmiştir. Günümüzdeki ulusal kurtuluş hareketleri, ezilen ulusun burjuvazisini ve ezilen sınıflarını aynı "ulusal birlik cephesi" içerisinde birleştiren burjuva demokratik bir programla hareket ettikleri sürece, ezen ulusun emekçi sınıflarını kendi egemenlerine karşı saflaştırabilme gücünü kazanamamaktadırlar.

Ulusal sorunların çözümünün ezen ve ezilen sınıflar değil ezen ve ezilen uluslar arasındaki saflaşma tarafından belirlendiği koşullarda, ezilen ulusun kurtuluş hareketinin devrimci içeriğini yitirmesi de zorunlu bir sonuçtur. Ulusların özgürlüğü sorunu artık yalnızca bir siyasal sorun olmaktan çıkmış, ezen ve ezilen ulusların emekçi sınıflarının birleşik devrimci hareketi temelinde geliştirilmesi gereken toplumsal bir devrim sorunu haline gelmiştir. (3) Oysa bugünkü ulusal kurtuluş hareketlerinin siyasal liderlikleri, sorunu, bundan 70 yıl öncesinde olduğu gibi sadece "ulusların kaderlerini tayin hakkı" çerçevesinde, siyasal bir sorun olarak tanımlamakta ve "siyasal çözüm"de odaklanmaktadır.

Bu ise kurtuluş hareketlerini emperyalizmin belirlediği bir "çözüm"e hapsetmektedir.

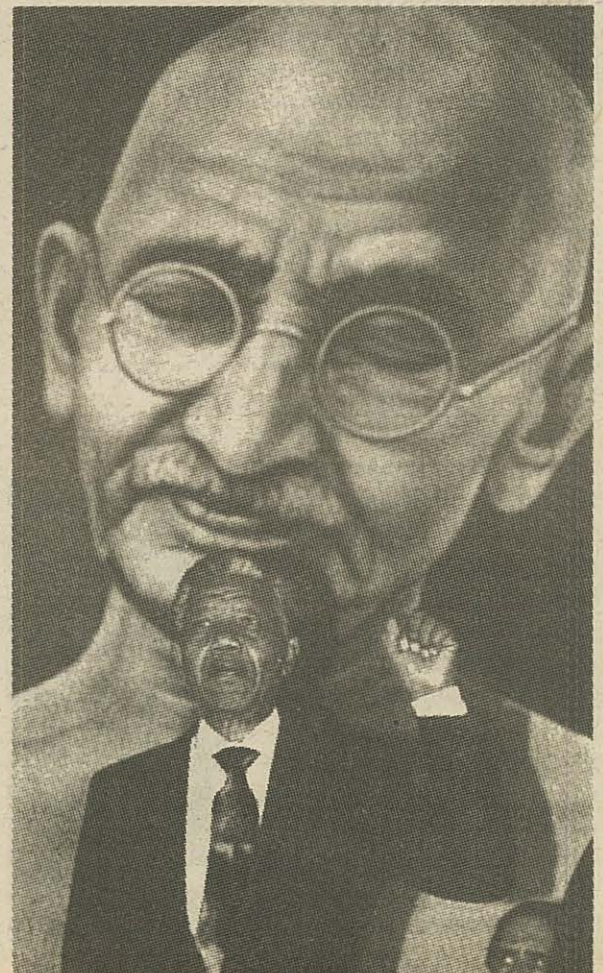
DİPNOTLAR

Bugünün dünyasındaki ulusal sorunların çözümü, klasik sömürge sisteminin çözüldüğü dönemdeki "sömürgeci devrim" perspektifiyle ele alınamaz.

1 Klasik sömürgecilik sistemi, ağırlıklı 19. yy.da şekillenmesi tamamlanmış sömürge imparatorlukları sistemidir. Bu sistem emperyalizm tarafından devralınmış ve emperyalist sömürgeciliğin gereksinimlerine uydurulmaya çalışılmıştır. Açık işgalle karakterize olan klasik sömürgecilik ile sermaye ihracına dayanan emperyalist sömürü arasındaki çelişki emperyalist burjuvazi tarafından çözümlenmemiş, sömürge halklarının başkaldırısı ile ortadan kaldırılmıştır.

2 Ulus devlet biçiminin aşılması ve ulusal sınırların ortadan kalkması sosyalistlerin en önemli tarihsel hedeflerinden birisidir. Emperyalizmin bugünkü küreselleşme süreci farklı ülkelerin ezilen sınıflarının enternasyonalist mücadele olanaklarını ve sınırsız bir dünyanın maddi temellerini güçlendirmekle birlikte, ulusal sınırlarla bölünmemiş bir dünyayı yaratmaz. Çünkü sınırsız bir dünya aynı zamanda sınıfsız ve halkların eşitliğine dayalı bir dünya da demektir ve emperyalizmle temelden çelişir. Emperyalizmin ulus-aşırı egemenliği ise uluslararası hiyerarşinin ve eşitsizliğin derinleştirilmesine dayalı bir kozmopolitizm öngörür. Sosyalistler de ulus devleti parçalamak isterler ama emperyalistlerle farklı amaçlarla ve farklı biçimlerde.

3 Ezen ve ezilen ulusların emekçi sınıflarının birleşik devrimci hareketi "ortak örgütlenme, ortak mücadele" formülüne indirgenemez. "Birleşik hareket", ezen ve ezilen ulusun devrimci süreçlerinin tek bir devrim süreci içerisinde bütünleştirilmesi sorunu olarak ele alınmalıdır. Türkiye'deki ulusal sorun konusunu ilerde ayrıntılı bir biçimde ele alacağız.

Ulusal kurtuluş ve emperyalizm

Emperyalist istismar, ulusal sorunları çözemez, derinleştirir...

Ulusal sorun" 20. yüzyılın toplumsal isyanlarında önde gelen bir rol oynadı. Uluslararası burjuvazi, eşitsiz ve hiyerarşik ilişkilerin sürdürülmesini destekledi. Sömürgecilik ve ulusal baskı, emperyalizmin politikasında iç-içe geçmiş iki unsur oldu.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yükselen ulusal kurtuluş hareketleri üç ana grupta ele alınabilir: Eski tip çokuluslu devletlerdeki ezilen ulusların bağımsızlık hareketleri, klasik sömürgelerin bağımsızlık hareketleri ve yarı-sömürge halklarının bağımsızlık hareketleri.

Emperyalistler, birinci gruptakileri, genel olarak desteklediler. Bunlar Rusya, Osmanlı İmparatorluğu gibi eski tip çok uluslu imparatorlukların egemenliğindeki büyük toprakların dünya pazarına açılması açısından işlevseldiler. Belirleyici özellikleri, dışarda kendi "efendileri"ne karşı emperyalizmin desteğine, içerdeyse yerel egemen sınıflara dayanmalarıydı. Bu hareketlerde ezilen ulusun "irade özgürlüğü" kendisini, Lenin'in deyişiyle, "yalnızca politikaya ilişkin bir kavram olan kendi kaderini tayin hakkı"nda ifade ediyordu.

Büyük sömürge imparatorluklarının çözülmesine neden olan ikinci grup; İngiliz, Fransız, İspanyol, Portekiz, Belçika ve Hollanda sömürgelerindeki kurtuluş hareketlerinde emperyalist güçler genel olarak sömürgeci devletle aynı blokta yer aldılar. Sermaye ihracının gereksinimleriyle "mantıken" çelişen bir statü olan "klasik sömürge" statüsü, yalnızca sömürgeci ülke tarafından değil, bütün emperyalist güçler tarafından korunmaya çalışıldı. Bu durum, ulusal kurtuluş hareketlerinin, emperyalist sömürgecilik ilişkilerinin genel olarak ortadan kaldırılmasına yolaçacak

Günümüzde ulusal sorunlar denildiğinde akla artık sömürge sorunları değil, azınlık sorunları geliyor. Azınlık sorunlarının ulusal sorunun merkezine yerleşmesi ile yeni sömürgeciliğin emperyalist sömürünün temel biçim haline gelişinde güçlü bir bağlantı bulunmaktadır.

dünya çapında bir tehdit yaratacağı endişesinden kaynaklanıyordu. Bu dönem aynı zamanda, Sovyet Devrimi'nin uluslararası ilişkiler alanında güçlü ve devrimci bir çekim merkezi olarak geliştiği bir dönemdi. Sömürge ulusların kurtuluş hareketleri emperyalizmi zayıflatıyor, uluslararası planda sosyalizme güç kazandırıyor. Öte yandan, sömürge devrimleri, aristokrasi ve büyük toprak sahipleri gibi geleneksel egemen sınıfların ağırlıkla emperyalistlerle işbirliği halinde bulunmaları nedeniyle, ulusal burjuvazi, küçük burjuvazi, köylülük ve proletaryanın "birleşik ulusal cephe"sine dayanıyordu. Bu nedenle genel olarak emperyalizmden bağımsızlık ile demokratik devrimin kaynaştığı bir gelişme çizgisi izliyorlardı. Sömürge ulusların yaşadığı ulusal sorunun çözümü, "yalnızca politikaya ilişkin bir kavram olan kendi kaderini tayin hakkı", yani "ayrılma hakkı" ile gerçekleşemezdi. Ezilen ulusun irade özgürlüğüne ancak bir devrimle, Stalin'in kavramlaştırmasıyla "Sömürgeci Devrim"le ulaşılabildi.

Sömürgelerdeki ulusal bağımsızlık hareketleri, bu anlamda eski tip çok uluslu devletlerdeki ezilen ulusların "eşit hak" mücadelesinden farklılaşıyorlardı. Eski tip çokuluslu devletlerdeki hareketlerin merkezi kavramı, "ayrılma hakkı için mücadele"ydi. Yaklaşık 50 yıl boyunca devam eden, klasik sömürge sisteminin çözülüşü sürecini karakterize edense, "bağımsızlık için mücadele"ydi. Bağımsızlık mücadelesi ise ancak ezilen ulusun kendi içindeki egemenlik ilişkilerini alt-üst eden devrimlerle gerçekleştirilebildi. Çünkü "ayrılma hakkı için mücadele", özünde, belirli bir devlet çatısı altındaki ulusların "eşit hak" mücadelesi olarak, "siyasal demokrasi" mücadelesinin bir parçasıydı. Oysa "bağımsız bir ulusal devlet kurmak için mücadele", emperyalistler tarafından sosyalizmi yıkmak amacıyla provoke edilmediği sürece, ezilen ulusun dünyadaki bütün uluslar karşısında "eşit hak" müca-

delesisi olarak, "dünya devrimi"nin bir parçasıydı.

Görünüşte siyasal bağımsızlığa sahip olan yarı sömürgelerde, doğrudan emperyalist sömürgecilik ilişkilerine karşı yürütülen kurtuluş hareketleri ise üçüncü grubu oluşturdular. Güney Vietnam, Orta ve Latin Amerika kurtuluş hareketleri, "bağımsız bir devlet kurmayı" değil, "gerçek bağımsızlığı" hedeflediler. Yani emperyalist-kapitalist sömürüye son verecek bir siyasal devrim mücadelesi içinde geliştiler. Ve karşılarında yalnızca emperyalist güçleri değil, yerel ve uluslararası burjuvazinin bütün güçlerini buldular. Daha ilk andan itibaren işçi sınıfının ideolojik-politik önderliğinin damgasını taşıdılar. Bu ülkelerde ulusal bağımsızlık için verilen mücadele, toplumsal devrim dışında hiç bir gerçek temele sahip değildi.

Gerek baskı altındaki ulusların, gerek sömürge ulusların mevcut statüko karşısındaki başkaldırıları, ezilen ulusun "kendi kaderini tayin" girişimleri oldular. 20. yüzyılın sonuna gelindiğinde, ezilen ulusların kendi ulusal yönetimlerini oluşturma hakkı temel bir hak olarak kabul edildi. Yarı sömürge devrimleri ise "kendi kaderini tayin hakkı"nın kabulünün genel tarihsel koşullarını güçlendirmekle birlikte, dayandıkları toplumsal devrim programlarıyla, emperyalizmin yeni saldırganlık dalgasının temel hedeflerinden birisini oluşturdular.

Emperyalizm, zaten kullanılarak gerçekleştirilmiş olan "kendi kaderini tayin hakkı"nı ancak yarı sömürgelerdeki devrim dalgası geri çekildikten sonra "sözde" kabul etti. Bu koşullarda kendi kaderini tayin hakkının benimsenmesi emperyalist sömürgecilik sistemine darbe vuramazdı, vurmadı. Ezilen ulusların ulusal yönetimlerini oluşturmalarına, bağımlılık ilişkilerinin ve hiyerarşinin ortadan kalktığı bir uluslararası ilişkiler düzeni eşlik etmedi. Aksine bugün hemen bütün uluslar, biçimsel olarak kendi ulusal yöne-

timlerini oluşturmuş olmalarına karşın, uluslararası eskisinden çok daha ağır bir bağımlılık ilişkisi var. Emperyalistlerin "karşılıklı bağımlılık" adını verdikleri bir uluslar hiyerarşisi yürürlükte.

Bugün ulusal sorunlar ve ulusal hareketler kabaca üç ana grupta toplanabilir. Bunlardan birincisi eski sosyalist ülkelerde "yenilenen" ulusal sorunlardır. Bir tür "ulusal burjuvazi" rolünü üslenen eski yerel Komünist Partisi bürokrasisinin önderlik ettiği bu hareketler hemen tamamıyla emperyalizmin güdümünde gelişmektedir. İkincisi, klasik sömürgecilik sisteminin çözülüşü sürecinin dışında kalarak bugüne devreden ulusal sorunlardır. Bu tipin başlıca örneklerini oluşturan Güney Afrika, Filistin, Bask, İrlanda, Güney Kürdistan ezen ve ezilen uluslar arasında oluşturulan "barış süreçleri"ne yönlendirilmişlerdir. Barış süreçleri emperyalizmin bölgesel statükosunu zedelemeyen, tersine güçlendiren bir çözüm çerçevesinde yürütülmektedir. Bu tip bir sorun olan Türkiye'deki Kürt sorunu, hareketin emperyalizmin bölgesel ilişkileri açısından "düzen dışı" bir unsur olması nedeniyle halihazırda barış süreçleri içinde yer almamaktadır. Üçüncüsü, belirli bir ulus-devletin sınırları içerisinde yaşayan azınlıkların sorunlarıdır. Porto Rikolular, Kızılderililer, Avrupa'daki yabancılar gibi azınlıklar, sermayenin emeğe karşı genel saldırısının odağında yer almaktadırlar. Emperyalistler bu tip ulusal sorunları sermayenin küresel egemenliğinin genel koşullarını pekiştirmek için istismara yönelmektedirler. Ancak azınlıklar sorununun bugün aldığı biçim, ulusal sorunla sınıf sorunu arasında yüzyılın başındakinden çok daha güçlü bir bağlantı kurulmasının temelini de oluşturmaktadır. Bu nedenle emperyalizmin güncel ulusal sorunları sermayenin küresel egemenliğinin genel koşullarını pekiştirmek açısından istismara yönelen politikası iflas etmeye mahkumdur.

İNGİLTERE

*İşçi Partisi seçimleri kazandı***İŞÇİLER YİNE KAYBETTİ**

İngiltere'de seçimleri İşçi Partisi'nin açık farkla kazanması değişik tepkilere yolaçtı. Neo-liberal dalganın bu kadar güçlü estiği bir dünyada kendisini "İşçi Partisi" olarak adlandıran, "solcu" olarak gören bir partinin emperyalist merkezlerin birinde iktidara gelmesi ne anlama geliyordu?

İşçi Partisi'nin bu kadar büyük farkla iktidara gelmesi acaba yeni bir sol dalganın habercisi olarak görülebilir mi?

Seçim sonuçlarına karşı gösterilen tepkilere bakılırsa böyle bir emareye rastlamak zor. Erbakan'dan MHP Genel Başkan Adayı Türkeş'e kadar hemen bütün sağcı çevreler İşçi Partisi'nin zaferinden rahatsız değiller. Basındaki burjuva köşe yazarları da çoğunlukla Tony Blair'in zaferinden memnundur. Zira İşçi Partisi'nin zaferi liberal ideolojinin "solcu"lar tarafından da kabul edilmesinin sonucudur.

İngiltere'nin yaşadığı son 20 yıllık sürecin toplum üzerinde yaptığı tahribata tepki olarak Muhafazakar Parti'nin cezalandırılmak istenmesi belki bugün açısından değil ama yakın gelecekteki siyasal gelişmeler açısından yadsınması gereken ipuçları içermektedir. Ancak İşçi Partisi'nin 1 Mayıs 1997 seçim zaferini belirleyen esas faktör bu partinin son yıllarda geçirdiği değişimdir. Bu değişimin ana eksenini sermayenin Yeni Dünya Düzeni şemsiyesi altında gerçekleştirdiği ideolojik üstünlüğün İşçi Partisi tarafından kabul edilmesidir.

Bugüne nasıl geldi? Kapitalizmin yeniden yapılanma süreci esas olarak emekten yana politikaları devre dışı bırakarak, "vahşi kapitalist" siyaseti gerekli görüyor ve doğal olarak bu siyaseti fütursuzca uygulayacak siyasal güçlerin iktidarına izin veriyor. İngiltere'de Thatcher'la başlayıp ABD'de Reagan'la süren ve bugün bütün dünyada egemen siyasal güç durumuna gelen Yeni Sağ Dalga akımı, bir anlamda Yeni Dünya Düzeni'nin ideolojik-politik ortamının hazırlayıcısı oldu.

Sosyal demokrasi, sosyalizmin çöküşünün kendisine yarayacağı hülyasıyla "duvarın yıkılmasını" coşkuyla karşıladı. "Komünistler"le ezeli rekabette nihayet yalnız kalmışlar, işçi sınıfının tek seçeneği haline gelmişlerdi. Ancak "kazın ayağı öyle değildi." Sosyal demokrasi sorunu basitçe SSCB (ya da bütün "sosyalist" ülkeler) ile emperyalist ülkeler arasında bir sorun olarak

görüyordu. Ancak burjuvazi açısından bu durum, sadece işin görünen yanıydı.

Yeni Dünya Düzeni, yalnızca "sosyalist" ülkelere karşı değil, bir bütün olarak emeğe karşı genel ve topyekün bir savaş düzeniydi. Yeni dönemde burjuvazi ve emperyalizm uzlaşma ve barışı rafa kaldırıyordu. Çünkü işçi sınıfının barışı ve uzlaşmayı dayatacak gücü kalmamıştı.

Bu durumda sosyal demokrasi açısından ciddi bir kriz ortaya çıkmaktaydı. Eğer burjuvazi bundan sonra uzlaşma politikalarını uygulamayacaksa sosyal demokrasi ne işe yarayacaktı? Kriz hemen kendini gösterdi ve bütün Avrupa ülkelerinde sosyal demokrat partiler ciddi bir gerileme dönemine girdi. Şüphesiz bu durumu besleyen en önemli nedenlerden biri işçi sınıfının kompozisyonunda meydana gelen değişikliklerdi.

Özelleştirme-taşeronlaştırma, iş zenginleştirme teknikleri, teknoloji politi-

kalarının işçi sınıfı üzerindeki bozucu ve dağıtıcı etkisi sınıfsal tutumu parçalamış, sendikal hareketi güçten düşürmüştü. "Sosyalist" ülkelerde yaşanan gelişmeler de bu durumu beslemiş burjuva ideolojisi karşısında işçi sınıfını etkisizleştirmişti. Bu gelişmelerden sosyal demokrat partilerin etkilenmemesi düşünülemezdi.

Şimdiye kadar bu etkilenme Yunanistan ve İspanya'da sosyal demokrasinin işçi sınıfının partilerinden biri olarak yaşamalarını sürdürme iddiasından vazgeçmesi yönündeydi. İngiliz İşçi Partisi'nin zaferinin arkasında yatan da böyle bir yönelimdir.

Tony Blair yönetimindeki İşçi Partisi, öncelikle kendini yeniden tanımlamak ihtiyacı duymuştur. "Artık eski ideolojik savaşların bittiği"nin ilan edilmesi partinin nasıl bir yöne doğru savrulacağının en önemli göstergesiydi.

Nereden, nereye... Tony Blair ile birlikte geliştirilen "Eski İşçi", "Yeni İşçi" kavramları partinin geçmişinden kopuşunu meşrulaştırmak için kullanıldı. İşçi Partisi'nin tarihinden gelen sendikalarla ilişkileri de bu dönemde zayıflatıldı. Parti kararlarının tartışılmasında sendikalara tanınan kotalar azaltıldı ve her üyeye bir oy sistemi getirildi. Kuşkusuz bunu demokrasiyi genişletmek adına yaptı parti yönetimi ancak, esas niyet işçi sınıfının parti üzerindeki etkisini azaltmaktı.

Şüphesiz partinin "sağa kayma"sındaki en önemli ölçütlerden biri de özelleştirme karşısında aldığı tutumdur. Özelleştirmeye karşı tavır almaktan çekinen Blair, yuvarlak laflarla sermayenin en temel politikalarından biri karşısında sessiz onay vermeyi tercih etti. Partinin programında en önemli yeri kaplayan ve Madde IV olarak bilinen "üretim ve dağıtım araçlarının kamu mülkiyetinde olması gerekliliği" ilkesi değiştirildi. Parti yönetimi, kamu mülkiyeti ve kamu yatırımını öne çıkaran eski söylemini bir kenara bırakıp bir yanda mali sermayenin yatırımı geriye iten politikaları karşısında yatırımı öne çıkaran tavrıyla topluma mesaj vermeye çalışırken diğer yanda "kamu ya da özel, önemli olan yatırımdır" gibi bulanık bir ideolojik tutumla özelleştirmeden yana olduğunu ilan etti.

İşçi Partisi yönetiminin kendini Muhafazakar Parti'den ayırmak için bulduğu çözüm ise solculuğunu kurtarmaya yetmiyor. "Özelleştirme yapılınsın ama elde edilen gelirin bir kısmı özel bir fonda toplanarak kamu yatırımı için harcan-sın." İşte sosyal demokrat İşçi Partisi'nin geldiği nokta. Programında "kamu yatırımlarının kısıllacağı"ni açıkça ilan eden İşçi Partisi ucuz popülist propagandalarla "eğitime ve sağlığa ayrılan payın artırılacağı"ni açıklayarak işçiler ve yoksullardan oy almaya çalıştı. Blair'in bunun için bulduğu kaynakların başında ise "Yoksulluk Yardımı"ndan yapılacak tasarruflar gelmektedir. "İşçi" Partisi, işçi sınıfı içerisindeki katmanları birbirine karşı açıkça kışkırtma yolunu tutmuştur.

Son onbeş yıldır Avrupa'da yaşananlar ve İngiltere'de İşçi Partisi'nin geldiği nokta, sosyal demokrasinin sonuna işaret ediyor. Yüzyılın başında işçi sınıfının saflarından burjuvazinin saflarına geçen sosyal demokrasi yüzyılın sonunda burjuvazinin işçi sınıfıyla uzlaşma politikasından işçi sınıfına karşı savaş politikasına doğru ilerliyor.

Sosyal demokrasi artık burjuvazinin işçi sınıfı ile uzlaşma politikasını değil, işçi sınıfına karşı saldırı politikasını temsil ediyor.

PERU

ORMANA DÖNDÜLER...

"Edgar Sanchez gerilla birliğinin üyeleri ölmediler... bütün eylemlerimizde yanımızda olacaklar. Tupac Amaru halkının işçi komutanı, taşıdığı bütün insanca özelliklerle katliamcı generallerin yüzüne indirilmiş bir tokat olarak kalacak..."

FAŞİZM YENİLECEK EZİLENLER KAZANACAK

*Eli kanlı diktatörlerin yüzü gülüyor.
Gülün, bunlar son gülüşlerinizdir...*

1 4 kişiydiler. Aslında milyonlar. Açlık sınırının altında yaşamaya itilen 12 milyon Perulu. Chiapas kızıl-derilileri. Şili'nin Arjantin'in kayıp evlatları. Emperyalist ablukaya direnen Küba. Brezilya'da hergün onlarca sokak köpekleri gibi kurşunlanan, Colombia madenlerinde gençlikleri çalınan çocuklarıyla bütün bir Güney Amerika. Sonra Afrika; ölüme terkedilen kara Afrika. Ortadoğu'da, Uzakdoğu'da katledilen, kaybedilen halklar. Ellerin ve gözlerinin hüneri çokuluslu Japon şirketleri ve bedenleri emperyalizmin şehveti için pazara düşürülen kadınlar, çocuk-kadınlar ve onların erkek kardeşleri.

Elleri ellerimize, gözleri gözlerimize benziyordu. Yürekları dünyanın yoksul halklarının yüreğine. O yürek dört ay boyunca Lima'da Japon elçiliğinin a. l. s. unda attı. Kardeşlerimiz, Edgar Sanchez gerilla birliği, Komutan Nestor Cerpa Cartolini... Ormanın çocukları teslim olmadılar, kan dökmediler, ölmediler. Başlangıçta verdikleri sözü tuttular. Ormana geri döndüler.

Sıkıyönetim altındaki Lima'da, özgürlüğü elçilik duvarlarının içinde yaşayan 14 devrimci, şaşırtılmış, yanıltılmış ve tuzağa düşürülmüş değillerdi. Dört ay boyunca sabırla bekledikleri ne çakalların mucizevi bir inayeti ne de askeri bir zafer. Oysa dünyanın yoksul halklarına karşı yürütülen haksız bir savaşın elçilerinin yaşamı, ellerinde tuttıkları namluların ucundaydı. Terörist ya da umutsuz maceracılar değillerdi. Kendi canları pahasına tutsaklarının yaşam hakkına ve onuruna saygı gösterdiler. Son sözlerini ilk gün söylediler ve bu ilk sözü son anda bile unuttular: "Teslim olmayacağız, halkın özgürlük ve demokrasi düşünden başka

bir çözüm yolunu kabul etmeyeceğiz, sonuna kadar direneceğiz". Direndiler.

Dışarda pusudaki düşman güçlüydü ve yalancı. Barışçı bir çözümünden sözederken bile Peru haritasını mezartaşlarıyla dolduruyordu. Tupac Amaru'nun* halkına acıdan ve eziyetten örülmüş yeni bir hapishane yaratmak için ölüm mangalarını, kirli bir savaşın katillerini örgütleyordu. Halk yayılan çürük kokudan boğuldukça, kanı kanla temizlemeye çalışıyordu. Katildi.

Katildi ve katliamdan bir saat sonra yoksul Lima'da zenginlerin kurtarılmış bölgesi San Isidro'daki görkemli bir lokantada, faşist Fujimori rejiminin "terörizme" karşı son zafelerini kutlarken içtiği insan kanıydı. Peru'nun, Latin Amerika'nın, kardeşlerimizin kanı.

Edgar Sanchez gerilla birliği, Komutan Nestor Cerpa Cartolini... Adınız dünyanın yoksul haklarının devrime adanmış yaşamları çoğaltıyor artık; Gü

bağrı basıyor; bilin ki faşizm yenilecek, ezilenler kazanacak. Ve kazananların ellerindeki zafer bayraklarında sizin onurlu yüzleriniz de dalgalanacak. Bir de muzaffer gülüşleriniz. Faşist Fujimori rejimi ve eli kanlı diktatörler, siz de gülün, bunlar son gülüşlerinizdir. Bugün kazandığınızı sandığınız zafer, zafer değildir çünkü tarih sizi bizim sözlerimizle hatırlayacak: "çakallar, çakalların bile tiksineceği çakallar..." Ve siz devrimden umutlarını kesip gerçek bir kavgadan duydukları dehşetle mızıldananlar, çizmeyi aşmayın ve hatırlayın: "Dünyada yenilgilerden geçilerek zafere ulaşılan tek savaş devrimdir".

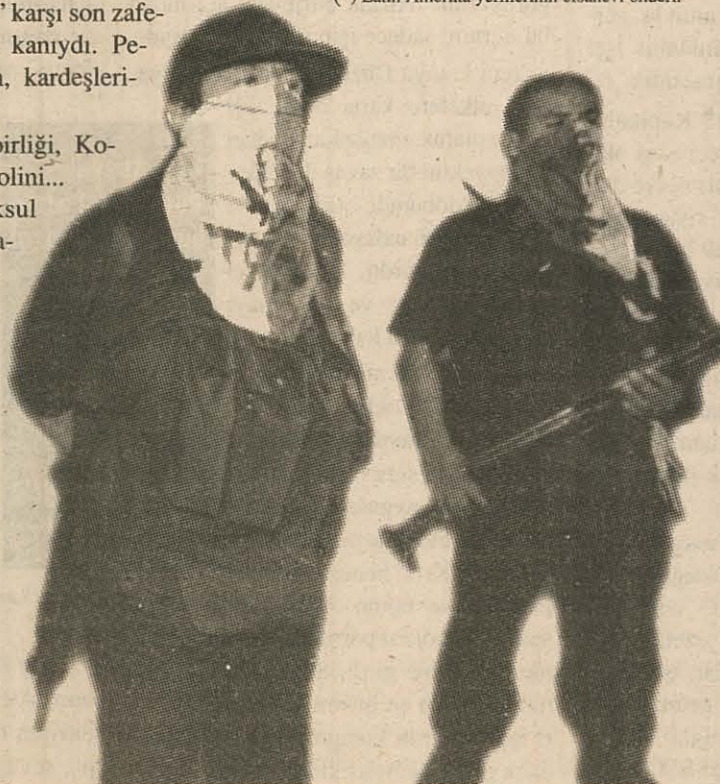
(*) Latin Amerika yerlilerinin efsanevi önderi.

VOZ REBELDE

ney
Ame-
rika,
Afri-
ka,
Uzak ve
Ortadoğu
halkları sizi diğer

22 Nisan tarihli MRTA
bildirisinden ...

... Japonya ve Kuzey Amerika hükümetlerinin de desteğiyle terörist Alberto Fujimori rejimi tarafından halkımızın en iyi kız ve erkek evlatlarına karşı yeni bir suç daha işlendi. Edgar Sanchez gerilla birliğinin üyeleri, yaşanan tek taraflı çatışma sırasında, halkımıza sadece acı ve baskı getirmiş olan yeni-liberalizme karşı, halkımızın kurtuluş davasına sadık Tupac Amarist bir ahlak sergileyerek, zafer ya da ölüm kararını yerine getirdiler.... Bizler Tupac Amaristler bayraklarımızı, adalete dayalı barış içinde bir toplum için verdiğimiz mücadeleyi güçlendiren katledilen kız ve erkek kardeşlerimiz onuruna yarıya indiriyoruz. Tupac Amaru halkı yeni liberal modele ve devlet terörizmine karşı mücadeleye devam edecek! Halk teslim olmayacak! Ne teslimiyet ne yenilgi... Mücadele Sürüyor!

TARİH

Hüseyin İnan

İbrahim Kaypakkaya

“Erikler çiçek açınca”

“Öğrenci lideri” değil “THKO savaşçıları”ydılar

Egemen sınıflar, sağlıklarında her türlü zulmü uyguladıkları büyük devrimcileri öldükten sonra putlaştırırlar. Vicdanlarını rahatlatmak için değil, onları gerçekten “büyük” yapan neyse onu ortadan kaldırmak, anılarının ezilenlerin zihinlerinde uyandırdığı devrimci etkiyi yok etmek, onları zararsız hale getirmek için.

Egemenlerin bu yöntemi her zaman iğrençlik kokar. Ama belki de en iğrenç, 6 Mayıs 1972’de darağacına yolladıkları üç THKO savaşçısı Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan için her yıl döktükleri gözyaşlarıdır. Onlar, özellikle de Deniz, “pırıl pırıl bir delikanlı”, etkileyici bir “öğrenci lideri”dir. Gençlik heyecanı ile ileriye atılmışlar, kendi dışlarındaki çok büyük oyunların ve olağanüstü koşulların kurbanı olmuşlardır.

Hayır, onlar “pırıl pırıl öğrenci liderleri” değildiler. Darağacında celatların suratına haykırdıkları gibi “THKO savaşçıları”ydılar. Daha 1969’da Bağımsız Türkiye kavgasını yürütebilmek için silahlı mücadeleden başka bir yol olmadığını gören ve bunu gördükleri an duraksamaksızın “Türkiye halkının 2. Kurtuluş Savaşı”nın ordusunu kurmaya girişen devrimcilerdi onlar.

Egemenler hep ‘68’in boykot ve işgallerine önderlik eden Deniz’i anlatırlar. 69 Kışında “Erikler çiçek açtı-

ğı zaman” dağa çıkmak üzere gruplar halinde Filistin’e geçen Deniz, Yusuf ve Hüseyin’den hiç söz etmezler. Deniz’in öğrenci gençlik hareketindeki eski arkadaşlarından bir anda koparak ODTÜ yurtlarındaki THKO karargahına geçmesini hatırlamazlar bile. Temiz bir öğrenci lideri olarak kalmalıdır o. Hüseyin’den, THKO’nun gerçek beyni Hüseyin İnan’dan da hiç söz etmezler. Ve darağacında “Yaşasın Marksizm-Leninizm” diye haykıran Hüseyin, Deniz ve Yusuf yoktur onlar için.

6 Mayıs 1972’de idam ettikleri Deniz, Yusuf ve Hüseyin’in, 31 Mayıs 1971’de Nurhak’larda pusuda vurdukları Sinan Cemgil, Alpaslan Özdoğan ve Kadir Manga’nın anılarını böyle karartmaya çalışıyorlar işte. Sinan’ın delik deşik olmuş cesedinden para çalan ölü soyguncuları büyük bir arsızlıkla şimdi de bu büyük şehitlerin ruhlarını çalmaya uğraşıyorlar.

Ama THKO savaşçıları kendilerinden sonra gelen devrimcilerin zihinlerine, Türkiye’de ilk kez sistematik bir gerilla savaşını örgütlemeye girişen devrimciler olarak kazındılar. THKO pratiği, mücadelenin gereksinimlerini tesadüfe bırakmama iradesinin ilk somut örneği olarak kazındı zihinlerimize. Ve öyle yaşayacaklar...

Deniz Gezmiş

Sinan Cemgil

Yusuf Aslan

Yırtık ve yamalı kasket

Devrimci kitle çizgisi: silahlı mücadele

Esasen biz komünist devrimciler, prensip olarak siyasi kanaatlerimizi ve görüşlerimizi hiçbir yerde gizlemeyiz. Ancak örgütsel faaliyetlerimizi, örgüt içinde bizimle birlikte çalışan arkadaşlarımızı ve örgüt içerisinde olmayıp da bize yardımcı olan şahıs ve grupları açıklamayız.”...”Ben örgütteki arkadaşlarımı tanıımıyorum ve tanısam da söylemem, yukarıda söylediğim gibi gayemiz ve hedefimiz tüm üretim araçlarını toplumun malı yapmaktır dedi. Sorulan bazı suallere cevap vermemekte ısrar etti. Kafasında üstü yırtık ve yamalı kahve renkli bir kasket, sırtında yerli bir askeri parka altında ceket, kazak ve diğer elbiselerin bulunduğu, paçasında üstüste giyinmiş üç tane pantolonun, ayağında bir çift beyaz yünden yapılmış ve köylerde elle örülen çorap ve onun üzerinde naylon çorap, ayağında bir çift 45 numara çelik marka lastik ayakkabının bulunduğu müşahade edildi” (İ. Kaypakkaya’nın sorgu raporu ve Savcılık ifadesinden)

TKP-ML/TİKKO kurucusu İbrahim Kaypakkaya, yaralı olarak üçbuçuk ay aşkın bir süre işkence gördü ve 18 Mayıs 1973 günü kurşunlanarak öldürüldü. “Ser verip sır vermeyen” ilk komünist değildi, son da olmadı. Ama devrimcilere işkence

tezgahlarında direnmeyi öğreten en büyük öğretmen oldu.

Bir büyük kopuş hareketinin, 12 Mart faşizmine karşı silahlı direniş hareketlerinin son halkasını yarattı İbrahim. Halk savaşının en büyük ustası Mao Zedung’un öğretisini ihane-tin kılıfı haline getiren PDA pasifizmine karşı 84 yaşında gerillaya çıkan HKP-ML önderi Çaru Mazumdar’ı örnek alarak “partiye ve orduyu silahlı mücadele içinde inşa etmek” amacıyla Dersim, Malatya ve Elazığ çevresinde kır gerillasını başlattı.

İbrahim Kaypakkaya, THKP-C ve THKO’nun yükselttiği silahlı mücadele çağrısına, TİKKP’nin Doğu ve Güneydoğu Bölge Komitesi sorumlusu olarak gittiği Kürt köylülerinin içerisinde çalışırken yanıt verdi. “Silahlı mücadeleyi örgütlemeyen bir komünist hareketin devrimci hareketten tecrit olacağı” düşüncesi, PDA oportünizmine karşı harekete geçmesinin önde gelen nedeniydi.

Kampüs maocularının vitrin süsü olarak kullandıkları Halk Savaşı teorisi, kırdı ve köylülük içerisinde çalışan gerçek bir devrimcinin elleriyle vitrinden indirildi. 1938’den sonra Dersim’in köylerinde umut ilk kez İbrahim’in gözlerindeki ışıqla yeniden parladı. Ve O yırtık kasketi ve elişi yün çoraplarıyla işkence tezgahlarındaki devrimcilerin büyük öğretmeni artık.

“fikri”min sönmez gülü”

“Terziler geldiler, ateş ve kan getirmedi. Hüzünleri kan ve ateşi ama. Uğultulu birşey

...
Terziler geldiler. Durgunluktan o dökük saçık giyindikleri Yarım kalmışlardı. Tamamlanmadılar. Toplu odalarını sevdiler. Ölümü hüznle geçmişlerdi, ateşe tapardılar. Kent eşiklerindeydi, ağlayışını duydular Kestiler, biçtiler, dikmediler ve gitmediler, İğnelerine iplik geçirip beklediler; “Ey artık ölmüş olan at! -dediler- En güzeli oydu işte, yüzünün savaşıla ilişkisi. Boydan boya bir karşı koyma, denge ve istekli bir azalma. Onu bilirdik. O ağaç senin kanınla beslenirdi, hepimizi besleyen. Bir ülkeyi yeniden yarattı şaşkınlığımız senin karşında, alışverişin, alfabenin, iplik döküntülerinin ve herşeyi düzeltmeye kalkışmanın yok ettiği”

Turgut Uyar

Ekim '79'dan Temmuz '80'e Fatsa: **Devrimin en güzel dokuz ayı.** En güzeli; ilk olanı, asla unutulmayanı.

O **Fatsa** ki, emekçi halkın umut denizine düşen cemre; o cemre ki, **fikri**'min sönmez gülü.

Gül düşmanları önce fikirlere saldırdılar. Eli kanlı faşistlerle 12 Mart'tan Fatsa'ya. Suikastler, katliamlar, aldatmalar, tuzaklar... Gül düşmanları gene fikirlere saldırdılar. Eli kanlı faşistlerle, **ordu**'yla **vali**'yle, **nokta**'yla tankla... Gül düşmanları çaresizce fikirlere saldırdılar. Güllü söndüremezler gene de. Gül söner gül fikri sönmez. Güllü gül yapan fikridir. Onu engebeli sarp yolların dolambaçlarında üreten **usta, emekçi halk**; işleyip gül inceliği kazandıran **terzi, fikri**'dir.

Fatsa... Fındık kadar bir kent. Fındığa tok, ekmeğe aç bir kent. Tüccarın, aracının, ihracatçının gözü hayatını fındıktan kazanan Fatsa halkının ekmeğinde. Ekmekten halka kalan bol bol kıtlık. Kumar, işsizlik, adam kayırmacılık, rüşvet, hepsi egemenlerin ve uşaklarının hizmetinde. Kadına verilen değer bir fındık kabuğunu doldurmaz. Kanalizasyon çukurları ve asfalsız yolların çamurlarından geriye iki gram huzur kaldıysa onu da MHP'li faşist terör teslim almaya çalışır.

“Ya egemenlerin kiralık uşaklığını yapacaktım ve refah içinde yaşayacaktım, ya da halkımın gönüllü hizmetkarlığını yapacaktım ve de yoksulluğu, mahpusluğu, işkenceyi hatta ölümü de göze ala-

caktım” diyor, mahpusluğunda herhangi bir fikri, tıpkı öteki fikirler gibi. Onun geleceğe uzanan vaatleri yok. Halkına verebileceği kendisinin en iyi hali; kısa bir mücadelede uzun bir tarih. Kızıldere yolculuğunda mahirlerle, hapishanede devrimcilerle, “fındıkta sömürüye son” mitinglerinde köylülerle ne paylaştıysa, gene onu paylaşacak halkıyla. Paylaşmak vermek demektir; çoğalmak, halkın devrimci değerleriyle beslenen doğal halk önderi olmak.

Bir başka Fatsa'nın aydınlık kapısını aralayan eylem, siyasal iktidara karşı tüm güven duygularını yitirmiş bir halkın devrimci mücadeleye yönelmesiyle başlar. Ve bu yönelim o yıllarda ulaşabileceği en ileri mesafeye, **devrime koşar**. Fatsa halkı devrime en yakın **toplumsal hareketi** yaratır.

“Alternatif, devrimci bir yerel yönetim deneyimi” gibi doğruluğundan kuşku duyulmayan tanımlamalar yapılır. Bütün bu tanımların altında yatan yaratıcı zemin, **devrimci toplumsal hareket** kettir. Devrimci belediyeyi yaratan halk hareketinin gerçek niteliğidir.

Öncelikle, halkın dünyaya bakışı ve tutum alışması değişmiş, halk devrimcileşmiştir. Fındıkta sömürü geriletilmiş, karaborsa büyük oranda önlenmiş, aşırı faiz asgariye indirilmiş, köylü tüccar elinden kurtulmuştur. “Kumara karşı kampanya” dört yüz profesyonel kumarbazı **mahalleye** kazandırmıştır. Kadınlar toplumsal hayatın ön saflarına atılmış, fi-

yatlar denetim altına alınmış, belediye gelirleri sıfır ilk üç ayda geçmişteki yıllık toplam gelirin iki katına ulaşmıştır. “Çamura Son Kampanyası” ve “Büyük Halk Şenliği” Fatsa halkının çevreye, sanata, toplumsal değerlere olan duyarlılığını yansıtır. “Hiç kimse Fikri Sönmez zamanında belediye hizmetleri yapılmadı, yapılanlar da taraflı yapıldı, partizanlık yapıldı, yolsuzluk yapıldı, adam kayırdı, rüşvet olayı oldu diyemez.”

Mesele bütün bu güzelliklerin üretilmesi değil. Halk bir kez harekete geçince bin kat daha güzelliklerini yaratır. Asıl mesele halkın harekete geçmesi, sürüleştireci sisteme isyan etmesi, üretimin **yönetmesi** ve Fatsa'nın bunu başarmasıdır.

Güzele dair olan çok şey var ki halkın yarattığı, bunu her zaman başaramaz. Devrimcilerin eylemi halkı çoğu zaman etkileyebilir, hatta harekete geçirebilir; gene de, kamuoyunu olumlu etkileyen sıradan bir protesto eyleminin ötesine geçemeyebilir. **Fatsa halk hareketini devrime yaklaştıran, onun, halkın düzenle kurduğu ilişkinin niteliğini değiştiren bir toplumsal hareket oluşudur.**

Fatsa, halkının çamurlu “yolsuzluk”lardan **temiz yollara** nakşettiği bir toplumsal devrim provasıdır. İlk adımı, kendi sorunlarının çözümünde halkı harekete geçiren ve bu hareketi örgütleyen bir prova.

“Halkın yönetime

katılımı”, sahte demokrasilerde kulağa hoş gelen bir vaat sözü, Fatsa'da ise, hayatın temelidir. İşte bu temelde **halk komiteleri** vardır. Devrimci belediye, haktan bağımsız profesyonel bir yönetim aygıtı olarak değil, halk komitelerine dayanan devrimci belediye olarak, toplumsal hareketin bir yerel iktidar deneyimi biçiminde örgütlenmesinde belirleyici bir kurumdur. 14 Ekim 1979 “resmi” seçiminden sonra “fiili” seçimle her birimde nüfusa göre üç-yedi komite olmak üzere toplam onbir birim örgütlenmiştir. Seçimlere halk düşmanları, faşistler, halka karşı istismar suçları işleyenler dışında, AP'li, MSP'li, CHP'li insanlar dahil, herkesin katılabilmesi ve seçilebilmesi sağlanmıştır. Seçimler Mart '80'de yenilenmiş ve sistemi kötüye kullananlar, imtiyaz elde edenler ve başarısız olanlar karşısında mahalle halkı **geri çağırma hakkını** kullanmıştır. Tek cümleyle **halk belediyede söz ve karar sahibi olmuştur**. “Halkın onayı alınıp onun onayı ve desteği sağlanan işler mutlak başarıya ulaşmıştır. Halk kendi kararına sahip çıkmış ve onun bir an önce yerine gelmesi için çaba harcamıştır. Ve başarmıştır.”

Gene başaracak! Onun umut denizine düşen ilk cemre, oligarşinin köleleştirici iktidarına karşı halkın özgürleştirici gücünü temsil ediyordu.

İkinci cemre toprağa düştü... 4 Mayıs 1985'de... bir askeri hapishanede. Bire bin veren özgürlük tohumlarını temsil ediyor.

Sıra üçüncüsünde...

DEVİRİM